

TRIMITAS

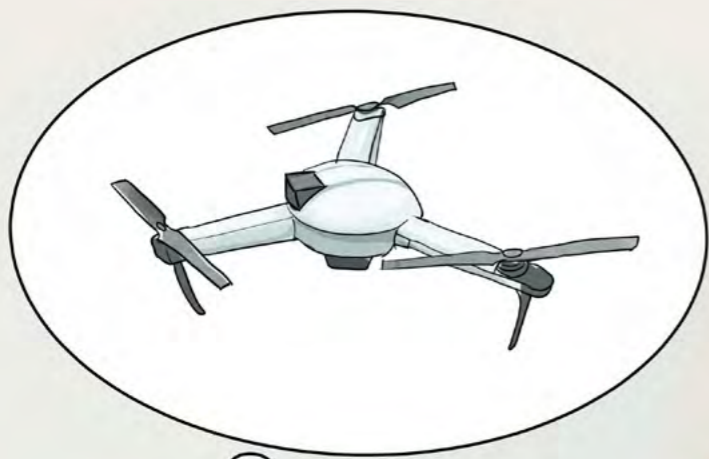
ŠAULIŲ PRATYBOS ŽIEMA

9771392475004

1,99 €

© „Trimitas“, 2023
Leidinio indeksas 5291.
ISSN 1392-4753

Autorių dėmesiui - medžiagų
kitam numeriui laukiame iki
einamojo mėnesio 10 dienos
imtina!

Vyr. redaktorė Dovilė Pukertaitė
Kalbos redaktorė Sandra Balžekaitė
Korespondentas Valdas Kilpys
Dizainas Greta Janutytė,
Paulius Budrikis (CRITICAL)

Redakcijos kolegija:
Žilvinas Neliubšys (CV narys)
Aurimas Navikas (CV narys)
Augustas Žukauskas (CV narys)
Aušra Garnienė (LŠS Komunikacijos skyriaus vedėja)
Gabrielius E. Klimenka (šaulys)
Gertrūda Šitkauskaitė (neformaliojo švietimo mokytoja)
Irena Šalaviejiienė (išėivijos šaulė)

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

2023 m. Nr. 12 (1380)
Tiražas 1000 egz.

Išleidžiamas
paskutinę kiekvieno
mėnesio savaitę.

ŠIAME NUMERYJE:

- 2 **LŠS KRONIKA.** Lietuvos šaulių sąjungos padėkos vakaras
- 4 **MOKYMAI.** Pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursas - visiems | GERTRŪDA ŠITKAUSKAITĖ
- 7 **DEZINFORMACIJOS DŽIUNGLESE.** Ginti savo kraštą ginklu: nuodėmė ar dorybė | GABRIELIUS E. KLIMENKA
- 10 **VARŽYBOS.** „Greitojo šaulio taurė 2023“: greitis, taiklumas ir savitvarda | VALDAS KILPYS
- 12 **VIENA IŠ MŪSŲ.** Anželika Malik: „Šaulys turi pasižymėti kantrybe“ | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 14 **VIENA IŠ MŪSŲ.** Šaulystės reikšmė grėsmės akivaizdoje | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 16 **GINKLAS.** „Mauser 98K“: medyje įaugusi istorija | VALDAS KILPYS
- 18 **PLAKATAS.** Šautuvas „Mauser 98K“
- 20 **PRATYBOS.** Komendantiniai šauliai Tėvynės labai | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 24 **NUOMONĖ.** Agresija, arba kasdien į karą | VALDAS KILPYS
- 26 **IŠMOKTOS PAMOKOS.** Maistas žygyje: karštas ir skanus. Ne, negirdėjau | EDUARDAS KLIMENKA, GABRIELIUS E. KLIMENKA
- 28 **INSTRUKTORIAI KALBA.** Ernesta Jankauskaitė: „Žinokite, kodėl atėjote į Šaulių sąjungą, ir niekada nepraraskite motyvacijos veikti“ | DOVILĖ PUKERTAITĖ
- 30 **SAJA.** Studijų praktika - dėmesys detalėms ir atsakingumas | GERTRŪDA ŠITKAUSKAITĖ
- 32 **V. PUTVINSKIO-PŪTVIO KLUBAS.** Partizaniškos Kūčios | STASYS IGNATAVIČIUS
- 34 **ĮDOMIOJI ISTORIJA.** Šauliškos Kalėdos | STASYS IGNATAVIČIUS

Viršelio nuotrauka: Audrius Mordasas

Leidėjas: Lietuvos šaulių sąjunga
facebook.com/sauliusajunga.lt

Adresas: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
el. p. redakcija@sauliusajunga.lt

Kasdienes naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone. Rankraščiai negražinami ir nereцензуojami. Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuve.

Spausdino UAB „JUDEX SPAUDA“
Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas

Projektą „Visuomenė karo akivaizdoje: paradigmos kaita“ (straipsniai: „Šaulystės reikšmė grėsmės akivaizdoje“, „Agresija, arba kasdien į karą“, „Ginti savo kraštą ginklu: nuodėmė ar dorybė“) remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas.

2023 m. skirta 4 000 eurų.

LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGOS PADĖKOS VAKARAS

1

1. Šaulių sąjungos vadas įteikė apdovanojimus nenuilstančiai Lietuvai dirbantiems šauliams.

„Trimito“ informacija
 NUOTRAUKOS: Vidmantas Činauskas

Lietuvos karininkų ramovėje Kaune įvyko Lietuvos šaulių sąjungos padėkos vakaras „Šauliškos Kalėdos: Vlado Putvinskio-Pūtvio metų užbaigimo šventė“. Renginio metu šaulių sąjungos vadas plk. lt. Linas Idzelis įteikė pasižymėjimo laipsnius ir padėkas daugiausia nusipelnusiems stiprinant Lietuvos šaulių sąjungą, nenuilstančiai dirbantiems Lietuvai Tėvynei.

Iškilmingos šventės metu įvyko Editos Mildažytės ir Sauliaus Pilinkaus dokumentinio filmo „Civilių kariuomenės vadas“ apie LŠS ideologą ir vieną iš kūrėjų Vladą Putvinskį-Pūtviį premjera. Filme daug dėmesio skirta V. Putvinskio-Pūtvio žmonai ir bendražygei Emilijai Gruzdytei, lydėjusiai jį tiek gyvenime, tiek darbuose.

Renginio dalyviai turėjo galimybę apžiūrėti „Aušros“ muziejaus parengtą kilnojamąją parodą „Tegul sklinda tautoje Vlado Pūtvio idėjos“.

Vlado Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas Stasys Ignatavičius įteikė Vlado Putvinskio-Pūtvio proginius medalius garbingiems šventės svečiams ir padėkojo jiems už pagalbą minint vieno iš Sąjungos įkūrėjo metus. x

2. Renginio metu Saulius Pilinkus ir Edita Mildažydė pristatė dokumentinį filmą apie V. Putvinskį-Pūtviį „Civilių kariuomenės vadas“.

3. Ukrainiečių muzika skambėjo vakaro fone.

4. Charizmatiškas renginio vedėjas Tomas Jarusevičius.

5. Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės ansamblis „Žaibas“.

PILIETIŠKUMO IR GYNYBOS ĮGŪDŽIŲ KURSAS – VISIEMS

1

2

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:
Gertrūda Šitkauskaitė

1.-2. PGJK instruktoriams svarbu gebėti dirbti su visais vaikais.

Pilietišumo ir gynybos įgūdžių kursą (PGJK) Lietuvos šaulių sąjunga veda visiems devintų klasių mokiniais, besimokantiems bendrojo lavinimo mokyklose. Tam, kad kurso instruktoriai galėtų tinkamai mokyti kitus, turi išmokti dirbti su įvairiapusių raidos, regos sutrikimų turinčiais mokiniais. Pirmas žingsnis – organizuoti instruktorių mokymai.

Geriausiai mokymąsi ir bendravimą su sutrikusios regos ir įvairiapusių raidos sutrikimų turinčiais paaugliais išmano tie, kurie su tuo dirba kasdien. Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centras – viena iš nedaugelio mokyklų Lietuvoje, suteikianti galimybę didelių regos sutrikimų turintiems mokiniams įgyti vidurinį išsilavinimą.

Centre taip pat veikia Sutrikusios raidos vaikų konsultavimo skyrius, teikiantis konsultacijas, metodines rekomendacijas, organizuojantis kvalifikacijos tobulinimo renginius, savivalbos grupes. Šio skyriaus vedėja Gintarė Šatė palaiko kiekvieną iniciatyvą, skirtą mokyti suprasti ir kokybiškai dirbti su visais vaikais. „Įvairius kompetencijų tobulinimo renginius autistiškų vaikų ugdymo klausimais organizuojame nuolat, tačiau dažniausia tikslinė grupė – švietimo bendruomenė. Kas kartą labai džiaugiamės, kai į mus kreipiasi tiesiogiai su autizmu nesusię asmenys ar įmonės – Lietuvos geležinkelių darbuotojai, dizaino, visuomenės sveikatos studentai, savivaldybių tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriai, užsienio lituanistinių mokyklų mokytojai ir pan. Džiugu žinoti, kad Lietuvos šaulių sąjunga įgyvendinant Pilietišumo ir gynybos įgūdžių programą rūpi kiekvienas mokinys – yra dedamos pastangos ir ieškoma priemonių“, – atsakingu organizacijų ir visuomenės požiūriu į visų vaikų ugdymą džiaugėsi G. Šatė.

„Bendrojo lavinimo mokyklose mokosi ir specialiųjų poreikių turintys vaikai, tad vedant Pilietišumo ir gynybos įgūdžių kursą kyla iššūkių, kaip tinkamai perteikti jiems reikalingą informaciją ir praktinius įgūdžius. Suprantame, kad mūsų instruktoriams būtina turėti žinių ir kompetencijų, kaip dirbti su tokiais vaikais, todėl surengėme teorinius ir praktinius mokymus“, – sako LŠS vado pavaduotojas-jaunųjų šaulių vadas Tadas Venskūnas.

IŠŠŪKIS IR MOKANTIEMS, IR BESIMOKANTIEMS

Šie mokymai buvo iššūkis ne tik šauliams. Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro specialistai pasakojo, kad ruošti šiem mokymams teko ir jiems. Nors šioje srityje jie ne naujokai, mat dažnai tenka organizuoti susitikimus ir rengti mokymus moksleivių tėvams, pedagogams, kitoms organizacijoms, tokios specifikos mokymų niekada neteko vesti. Pasak centro specialistų, pasirengimas susitikimui buvo neeilinis. Teko gerai pasukti galvą, kaip padėti atrasti balansą tarp PGJK klausytojų ir vedančiųjų – kad silpnaregiai, aklieji ir raidos sutrikimų turintys mokiniai galėtų

2

įgyvendinti kurso programos dalis, o kursą vedantys šauliai jaustųsi užtikrinti tuo, ką daro.

Mokymuose dalyvavo kurso koordinatoriai ir instruktoriai iš Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių 1-osios, Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios, Vakarų (jūros) šaulių 3-osios, Suvalkijos šaulių 4-osios, Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-osios, Plk. Prano Saladžiaus 9-osios, Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinių ir Lietuvos šaulių sąjungos štabo atstovai.

Šauliai atvyko pasiruošę visos dienos mokymams, norėdami įgyti teorinių ir praktinių įgūdžių, naujų patirčių ir užmegzti naujas pažintis. Jeigu vilniečiai į susitikimą atvyko kaip ir į kiekvieną darbo dieną, šauliai iš pajūrio kėlėsi 4 valandą ryto.

Pirmoji dienos pusė skirta mokinių su įvairiapusių raidos sutrikimais pažinimui, antroji – patikrinti savo jusles ir įsivaizduoti, kas būtų netekus vienos iš jų. Pagrindinis dėmesys buvo skirtas regos negalių turintiems.

Lektorė Austė Černiauskiene itin akcentavo konkrečių taisyklių ir rutinos svarbą autizmo spektro sutrikimą turinčiam mokiniui, kurie lyg „apsauginis burbulas“ saugo juos nuo intensyvių ir nekontroliuojamų emocinių perkrovų. Todėl aiškus, konkretus dienos tvarkaraštis buvo parengtas ir kursų dalyviams, kad jie suprastų, kodėl yra svarbu planuoti mokymų eiliškumą ir laiką, dirbant su įvairiapusių raidos sutrikimų turinčiais mokiniais.

PATIRTYS MOKYKLOSE

Šauliai instruktoriai neslėpė, kad įgyvendinant kursą šalies mokyklose tenka susidurti su įvairiapusių raidos

sutrikimų turinčiais vaikais, todėl prieš einant dirbti su klase reikia žinoti, kokia tai klasė, ar joje yra specialiųjų ugdymo poreikių turinčių vaikų.

Leva Ūselytė yra viena iš kurso koordinatorių, Antano Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės šaulė, atsakinga už tai, kad PGJK kursas nuo jo planavimo su mokyklų vadovais iki įgyvendinimo vyktų sklandžiai. „Visada pokalbio su mokyklos atstovais metu aptariame klasę, išsiaiškiname, ar joje yra specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių. Jei tokių mokinių yra – išsiaiškiname, kaip mokykloje su jais yra dirbama, kokius metodus taiko mokytojai, svarstome, kaip juos galėtume pritaikyti mūsų vedamo kurso metu. Žinojimas ir situacijos įvertinimas yra vienas veiksmų, kuris padeda instruktoriui tinkamai pasiruošti ir jaustis kuo ramiau bei užtikrinčiau vedant kursą“, – pasakoja leva.

Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės šaulė Jurgita Kasteckienė pastebėjo, kad mokyklose mokiniai mokosi bendroje klasėje, todėl iš pirmo žvilgsnio išskirti specialiųjų poreikių turintį vaiką nėra paprasta. Priklausomai nuo sutrikimo intensyvumo, šalia mokinio būna specialusis pedagogas. „Kai auditorijoje yra tokių vaikų, stengiuosi dar atidžiau ir įdėmiau dėstyti paskaitą. Rodyti individualų dėmesį. Tikrai pastebėdavau ir mokinių nepakantumą klasės draugui, turinčiam įvairiapusių raidos sutrikimų. Kartais dirbti būna sudėtinga – mokinys kelis kartus klausia to paties, o jo klasės draugams darosi nuobodu klausyti kartojamos informacijos. Stengdavauisi pakalbėti su mokiniais apie pagarbą, pakantumą, tačiau paaugliai ne visada „išgirsta“ pastebėjimus“, – apie savo patirtį pasakoja PGJK kurso instruktorė, šaulė Jurgita. »

3

PABANDYTI SAVO „KAILIU“

Nesusipažinus su regos ligomis iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad tokių sutrikimų turintys žmonės mato tik susiliejusį vaizdą arba sudėtingiausiu atveju – visišką tamsą. Anaiptol. Regėjimo sutrikimai ir ligos nėra tik negalėjimas aiškiai ir ryškiai matyti, tai gali būti ir dalinis vaizdo blokavimas, sudarantis kliūtis regėti periferinį ar priešais esantį vaizdą, ar kiti sutrikimai.

Galimybę pažinti supančią aplinką silpnaregio akimis turėjo ir mokymų dalyviai. Tai reiškia, kad visos užduotys be išimties turėjo vykti uždengtomis akimis, pasitikint kitomis savo jūslėmis. Pasirūpinti savo higiena, suteikti sau pirmąją pagalbą: užsiklijuoti pleistrą, susibintuoti koją ar ranką, užsidėti turniketą net ir daug įgūdžių neturinčiam šauliui gali būti nesunkiai įveikiama užduotis. Atlikdamas šią užduotį uždengtomis akimis, privalai kliautis savo intuicija ir jutimu, suprasti, kad pirmo bandymo metu ne viskas pavyks puikiai, o mokymosi procesas reikalaus kantrybės ir laiko.

Dirbdami komandose šauliai bandė suprasti, kaip akieji susipažįsta su niekada nematyto sauso daavinio, atsitraukimo kuprinės turiniu – kiekvienas daiktas buvo apčiuopiamas, ragaujamas ar uostomas. Pažinus inventorių, užduotis nesibaigia – daiktas turi būti padėtas į tą pačią vietą, iš kurios buvo paimtas. Tai be išimties taikoma taisyklė ne tik mokymosi tikslais, tačiau ir praktiškai įgyvendinama aklųjų gyvenamosiose, darbo aplinkose. Žinojimas, koks daiktas kokiame vietoje padėtas yra būtinas orientacijai patalpoje ir bet kokie minimalūs pokyčiai gali sukelti nepatogumų.

Didžiausias iššūkis – judėjimas. Centro mokiniai daug laiko praleidžia mokydami susiorientuoti aplinkoje ir saugiai judėti. Specialistai džiaugiasi, kad kai kurie vyresni mokiniai geba savarankiškai vaikščioti po pažįstamas teritorijas, kasdien naudojasi viešojo transporto paslaugomis. Vedini baltosios neregio lazdelės šauliai taip pat pabandė pasivaikščioti po Centro koridorius. „Žengęs porą žingsnių nuo sienos ir aplenkęs kliūtį visiškai pasimeti erdvėje. Koridoriai pasidaro neapsakomai ilgi, erdvės plačios. Vaikščiodama jaučiausi kaip krepšinio aikštelėje – garsų daug, erdvės, o sienos – orientyro neradau...“ – savo įspūdžiu dalijasi I. Ūselytė. J. Kasteckienė pritaria, kad užduotis nebuvo pati lengviausia. „Užrišus akis ir visiškai nieko nematant buvo labai baisu. Atrodė, kad atstumai yra gerokai didesni, kad atsiranda daug kliūčių. Negalėjau įveikti viso atstumo, nes emociškai buvo per sunku. Kai pavargau nuo vidinės įtampos, tiesiog atitraukiau skarelę nuo akių, bet žmonės su regos sutrikimais to padaryti negali. Žaviuosi jų gebėjimais“, – po kursų sakė šaulė.

Sutrikusios regos vaikų konsultavimo skyriaus vedėja Jūratė Maskoliūnienė paaiškino, kad tik praktiniais bandymais ir suvokimu kursų vedantieji padės regos sutrikimų turintiems mokiniams veiklose dalyvauti kartu su bendraamžiais. „Kiekvienais metais daugėja sutrikusios regos mokinių, kurie mokosi bendrojo ugdymo mokyklose, todėl įgyvendinat Pilietiškumo ir gynybos įgūdžių programą gali tekti sutikti įvairių individualių poreikių turinčių mokinių. Džiaugiamės, kad tokie vaikai nėra atstumti, jie gali dalyvauti kurse, įgyti teorinių ir praktinių žinių, kaip saugoti save, padėti šalia esančiam ekstremalios situacijos metu“, – sakė J. Maskoliūnienė.

3. Mokymų dalyviai turėjo galimybę pažinti aplinką silpnaregio akimis.

MOKYTIS, MOKYTIS IR DAR KARTĄ MOKYTIS

Mokytojas, dirbantis su specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiais mokiniais, turi nebijoti šio iššūkio, o jį priėmus svarbu, kad būtų atviras, drąsus bandyti, smalsus, kūrybiškas aiškindamas naujus ir nežinomus dalykus. Komandinis darbas – sėkmės raktas, galintis padėti sudėtingose situacijose.

Atsidėkodami už dienos mokymus PGJK instruktoriai ir centro specialistai pritarė, kad didžiausia padėka ir mokymų pastangų įvertinimas būtų PGJK pravedimas mokyklos devintokams. Artimiausiu metu pažadas bus įgyvendinamas Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės pastangomis.

Lietuvos šaulių sąjungos patarėjas Tadas Venskūnas džiaugiasi šaulių instruktorių ir Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro entuziazmu ir pagalba. „Matome ir vertiname Centro pastangas bendradarbiauti, suteikiant šauliams ne tik teorinių, bet ir praktinių žinių, kaip dirbti su įvairiapusių raidos ir regos sutrikimų turinčiais mokiniais. Norime šio ryšio neprarasti ir tęsti bendrą darbą siekdami užtikrinti kokybišką PGJ kurso programos įgyvendinimą visose mokyklose. Planuojame surengti dar ne vienus tokio pobūdžio mokymus mūsų šauliams ir instruktoriams, nes tobulėti tikrai yra kur, o specialiųjų poreikių spektras gana platus. Be to, vaikų, turinčių specialiųjų poreikių, yra ir tarp jaunųjų šaulių, tad žinios ir gebėjimai, kaip dirbti su šiais vaikais, labai praverčia“, – neabejoja LŠS patarėjas T. Venskūnas.

2023–2024 mokslo metais Pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursą išklaitys 50 proc. Lietuvos devintokų. Kitais mokslo metais šis kursas bus privalomas visiems devintų klasių moksleiviams. x

GINTI SAVO KRAŠTĄ GINKLU: NUODĖMĖ AR DORYBĖ

1

Tiek savo pažįstamų, tiek šaulių aplinkoje sutinki manančių, kad bažnyčia net ir karo atveju draudžia gynybai naudoti ginklus bei žudyti agresorių. Čia paprastai remiamasi Dekalogo įsakymu „Nežudysi“ (Iš 20, 13). Bažnyčia laikoma ultrapacifistinių pažiūrų organizacija, kariuomenėje esantys kapelionai kelia kognityvinį disonansą, o katalikų dvasininkai, laiminantys karis ir jų ginklus, kelia pasipiktinimą.

TEKSTAS: Gabrielius E. Klimenka
NUOTRAUKOS: Valdas Kilpys

1. Liudo Truikio freska „Angelai“ Šv. Jėzaus širdies (Šančių) bažnyčioje.

Tas, kas atlieka karinę ar alternatyvią tarnybą, nenusižengia moralės įstatymams – tačiau tas, kuris vengia karinės arba alternatyvios tarnybos (kuri padeda išlaikyti taiką arba ginti savo kraštą), nusižengia moraliai – vadinasi, nusideda.

Toks požiūris ypač sustiprėjo po to, kai kino teatruose pasirodė tikrais faktais paremtas Holivudo filmas „Pjūklo ketera“ (Hacksaw Ridge). Filme vaizduojama Antrojo pasaulinio karo dalyvio, religingo evangeliko – Septintosios Dienos adventisto – Desmondo T. Doso gyvenimo istorija. Nepaisydamas savo įsitikinimų, draudžiančių bet kokios rūšies smurtą, jaunuolis įstoja į JAV karines pajėgas ir tapęs kareivių išsikovoja teisę neimti ginklo į rankas. Okinavos mūšyje išgelbėjęs 75 saviškius Dossas tapo karo didvyriu. Nors šios istorijos herojus priklausė Adventistų bažnyčiai, kiekvienam katalikui Doso požiūris pasirodė priimtinas. Tad dabar pabandykime kartu išsiaiškinti, koks iš tiesų yra Romos katalikų bažnyčios požiūris į krašto gynimą ginklu. Viliuosi, kad tiems, kurie abejoja dėl karo atveju galimo ginkluoto pasipriešinimo moralumo, šis tekstas padės susivokti, kokia iš tiesų yra katalikiška šios temos samprata.

KARAS IR TAIKA: KATALIKIŠKAS POŽIŪRIS

Mes turime ilgos religinių karų patirties. Tad formuodama požiūrį į karo ir ginkluoto pasipriešinimo moralinius aspektus, Romos katalikų bažnyčia (toliau RKB) turėjo galimybę ne tik teoriškai svarstyti apie karinių veiksnių moralumą, bet ir praktiškai pamatyti, kokie moralinės teologijos principai veikia realybėje, o kurie netinka.

Karo teisės pradininku paprastai laikomas dominikonas Fracisco de Vitoria (~1483–1546). Jis, remdamasis Naujojo pasaulio užkariautojų elgesio su vietiniais indėnais pavyzdžiu, teologiniu požiūriu svarstė užkariautojų elgesio moralumą. Taip pat aptarė ir valstybių tarpusavio santykius bei aplinkybes, kurioms esant valstybė gali teisėtai pradėti karą. Jo kelti klausimai tapo dabartinės tarptautinės teisės teorijos pamatu.

Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad per visą savo egzistavimo laiką RKB save suvokė ne tik kaip meilės skelbėją, bet ir kaip Ecclesia militans, t. y. kovojančią bažnyčią. Ši kova yra už tiesą, kova prieš vergovinę santvarką, kova už meilę, kova už religijos laisvę. Pasibaigus Kryžiaus karams, RKB suvokė, kad socialinė ir ekonominė nelygybė tarp tautų kelia nesantaiską, tad čia įžvelgta grėsmė taikai. Tuo metu bažnyčios mokyme kaip niekada stipriai nagrinėti karybos ir gynybos klausimai. Tai leido plėtoti moralinės teologijos požiūrį į karą ir būtinąją gintį, bandant išsaugoti valstybės suverenumą bei jos piliečių gyvybę. Žinoma, gali kilti klausimų dėl Kryžiaus karų moralumo, tačiau ir čia derėtų atsižvelgti į to meto realijas: tuomet kariavo visi, kryžiaus

karai turėjo dvasinę paskirtį – kovoti dėl Kristaus. Per analogišką kryžiaus karų etapą pereina visos religijos, tad krikščionybė – ne išskirtinė (pavyzdžiui, kai kurie religijotyrininkai mano, kad šiuo metu islamas yra būtent tokiam etape). Nepaisant amoralaus kryžiaus karų dalyvių elgesio, tai davė stimulų vystyti moralinei teologijai ir spręsti jai iškilusius klausimus dėl karo veiksnių moralumo.

Benediktas XVI pažymėjo, kad taika yra ne tik karo nebuvimas, bet ir atskirų piliečių sugyvenimas teisingumo valdomoje visuomenėje, kurioje kiek įmanoma įgyvendinamas gėris. Popiežius Paulius VI anksčiau teigė, kad visuotinis solidarumas, kuris egzistuoja pasaulyje, ne tik teikia naudos, bet yra ir pareiga – tad ši solidarumą ir taiką dera puoselėti elgiantis pagal bendrą moralės suvokimą. Svarbu pastebėti, kad jokia valstybė nėra moraliai autonomiška, ir kiekvienas žmogus gyvena pagal tą pačią moralę. Valstybes taip pat saisto ta pati tarptautinė teisė, kuria vadovaujamosi ne tik taikos, bet ir karo metu.

Katalikų bažnyčios katekizme (toliau KBK) rašoma, kad „pagarba žmogaus gyvenimui ir jo plėtojimuisi reikalauja taikos. Taika nėra vien karo nebuvimas; jos negarantuoja ir priešiškių jėgų pusiausvyrą“ (KBK 2304). Taigi, bažnyčia puikiai supranta, kad karas gali kilti bet kurią akimirką ir bet kurioje vietoje, o agresoriui užpuolus valstybę kyla gynybos būtinybė. Bažnyčia besiginančią tautą ragina neskubėti iškart naudoti ginkluotą gynybą, nes karas čia suvokiamas kaip kraštutinė priemonė. Jei karo įmanoma išvengti taikiu susitarimu, tada geriau daryti viską, kas įmanoma, kad nekiltų ginkluotas konfliktas.

KATALIKUI GARBĖ BŪTI KARIU

Turbūt kiekvienas esame sutikę jaunų katalikų, kurie su siaubu tikrinasi šauktinių sąrašus ir meldžia Dievo, kad tik jie nebūtų pašaukti atlikti privalomąją karinę tarnybą. Priežasčių būna įvairių, tačiau pasitaiko ir baimės, kad turės daryti tai, kam, jų manymu, nepritaria bažnyčia.

Iškart pabrėšiu, kad katalikų bažnyčia teigiamai pasisako apie valstybėje turimas karines pajėgas. Tai svarbu, nes norint apsaugoti savo kraštą reikia turėti pamatuotą, bet ne agresyvią karinę struktūrą. Žinoma, karinės galios didinimas neišsprendžia karinių konfliktų kilimo pavojaus, bet RKB teigiamai vertina karinę tarnybą, kurią mato ne tik kaip teisę, bet ir prievolę. Aišku, norisi priminti ir konstitucinę teisę bei pareigą kiekvienam Lietuvos Respublikos piliečiui ginti savo kraštą. Taigi, RKB mano, kad teisė turėti kariuomenę, siekiant apsiginti, yra moraliai pateisinama.

Trumpai apibūdžiant RKB požiūrį į karinę tarnybą, jis skambėtų taip: „Kas yra pasiryžęs tarnauti tėvynei kaip karys, tas yra tautų saugumo ir laisvės gynėjas. Deramai atlikdamas savo pareigas, jis tikrai prisideda prie tautos bendrojo gėrio ir taikos išsaugojimo“ (KBK 2310). Taigi asmuo, vengiantis karinės tarnybos, kai ji privaloma, dėl sąžinės ar įsitikinimų turi būti pasirengęs atlikti alternatyvią tarnybą; tuo metu kiekvienas, kuris tarnauja ginkluotose pajėgose, yra pašauktas ginti gėrį, tiesą ir teisingumą. Karai yra neišvengiamybė, todėl svarbu turėti galimybę apsiginti. Tas, kas atlieka karinę ar alternatyvią tarnybą, nenusižengia moralės įstatymams – tačiau tas, kuris vengia karinės arba alternatyvios tarnybos (kuri padeda išlaikyti taiką arba ginti savo kraštą), nusižengia moraliai – vadinasi, nusideda.

GINKLO PANAUDOJIMAS IR MORALĖ: KATALIKŲ BAŽNYČIOS POŽIŪRIS

Nors RKB ir kovoja už taiką pasaulyje, jai nebūdinga radikalaus pacifizmo pozicija. Pacifizmas yra pasyvus leidimas agresoriui smurtauti, tad, RKB manymu, nėra leistina nei žmogui, nei valstybei, nei visuomenei atimti pagrindinės teisės į savigyną ir gynybą ginklu. Ši teisė suvokiama kaip pamatinė ir kylanti iš žmogaus buvimo Dievo paveikslu sampratos, todėl tikintysis privalo aktyviai priešintis karo veiksnių keliamam blogiui.

Kalbant apie valstybės gynimą, RKB laikosi požiūrio, kad tai yra bendrojo gėrio gynimas, o „bendrasis gėris apima taiką, tai yra teisingos taikos tvarumą ir saugumą. Taigi [...] bendruoju gėriu grindžiama asmens ir kolektyvo savigynos teisė“ (KBK 1909). Neperžengiant tokios sampratos ribų gynyba karo atveju bendrąja prasme susiveda į du esminius aspektus: a) valstybės gynimas; b) valstybės piliečių gynimas.

RKB moralinė teisė yra numačiusi kelis atvejus, kada pateisinamas kito žmogaus nužudymas. Vienas iš šių atvejų ir yra būtinoji gintis, tad, jei kas nors kėsina į kitų asmenų gyvybę, – turi būti sustabdytas, net jei užpuoliką ir tektų nužudyti. Šis atvejis remiasi būtinosios ginties teise, taip pat – žmogaus gyvybės neliečiamumu. KBK apie tai rašoma taip: „Kas gina savo gyvybę, nenusikalsta smogžudyste, net jeigu yra priverstas suduoti mirtiną smūgį užpuolikui [...] būtinoji gintis gali būti ne tik teisė, bet ir svarbi pareiga tam, kas yra atsakingas už kito gyvybę“ (KBK 2264–2265). Tokiu atveju nužudymas nelaikomas gėriu kaip tokiau, tačiau nelaikomas ir nuodėme, vertinamas labiau kaip (ne)išvengiama būtinybė. Žinoma, svarbu nepamiršti, kad

2

„tyčinis nekalto žmogaus nužudymas yra sunkus nusikaltimas“ (KBK 2261), todėl kiekviena gynyba, net ir ginkluota, neturi peržengti būtinosios ginties ribų, bet tą patį rasime ir karinio konflikto teisėje.

Ginklo panaudojimas gynybai laikomas moraliai pateisinamu, jei atitinka šiuos reikalavimus: agresoriaus veiksmai ir žala prieš tautą yra ilgalaikiai, sunkūs ir neginčijami; jei jokiais kitomis priemonėmis agresoriaus neįmanoma sustabdyti; jei ginklo panaudojimas nesukels dar didesnio blogio nei blogis, kurį norima sustabdyti, t. y. jei tavo kraštą užpuolė žali žmogeliukai, negali iš karto gintis branduoliniu ginklu.

JĖZUS JUK MOKĖ ATSUKTI KITĄ SKRUOSTĄ

Norėdami išsakyti poziciją agresoriaus atžvilgiu, krikščionys paprastai cituoja šiuos Jėzaus žodžius: „Nesipriešink piktam, bet jei kas tave užgautų per dešinį skruostą, atsuk jam ir kitą“ (Mt 5, 39). Ši citata paprastai pateikiama kaip klasikinis pavyzdys, nurodantis, kad krikščionis turi leisti būti mušamas, niekinamas ir ar žudomas. Verčiant pažodžiui, ši Jėzaus ištara skambėtų taip: „Nesipriešink piktai, bet jei kas tau trenktų per dešinį skruostą, atsuk jam kitą.“ Veiksmažodis „antihistemi“, kuris čia ir vartojamas kalbant apie nesipriešinimą, turi karinį atspalvį, reiškiantį kariuomenės išrikiavimą mūšiu. Pats skruosto atsukimas yra aktyvus veiksmas. Tad šie Jėzaus žodžiai kalba apie priešinimąsi aktyviais veiksmais, o ne apie pasyvų kentėjimą.

Kodėl Jėzus kalba būtent apie dešinį skruostą? Atsakymą be vargo sugalvos kiekvienas, praktikavęs Rytų kovos menus: jei norima kitą žmogų sužeisti – pradžioje smogiama dešinėsios rankos kumščiu, o toks smūgis pirmiausia taikomas į kairįjį skruostą. Ne fizinio smurto, bet noro pažeminti atveju skriaudikas smogtų ne kumščiu, o dešinėsios rankos išorine puse. Tad Jėzus čia kalba ne apie pasyvumą fizinio smurto atveju, o apie poziciją, kai asmuo yra žeminamas. Kito skruosto atsukimas taip pat yra ir iššūkiu metimas skriaudikui, tad pereinama į aktyvaus pasipriešinimo poziciją.

Kita vertus, Jėzus neliepia atsukti vaiko, tautos, beginklio žmogaus skruosto žudikui. Smurtautojui leista atsukti tik savąjį skruostą. Taigi, krikščionio pasirengimas iškęsti neteisę dažnai painiojamas su pasirengimu neveikliai stebėti, kaip neteisėbė daroma kitam.

Nesvarbu, kas esi – katalikas, budistas ar ateistas: nepamiršk, kad karinius veiksmus pradėjusi valstybė agresorė elgiasi neteisėtai. O bet kokį neteisėtą veiksnių dera stabdyti. Jei nepavyksta sutarti taikiai, tada kiekvienas Lietuvos Respublikos pilietis turi TEISĘ ir PAREIGĄ ginti savo valstybę. Bet tam reikia įgūdžių. Gal ne visi yra PKT kariai ar šauliai, tačiau kiekvienas privalo prisidėti prie valstybės gynimo jam prieinamais būdais. Kiekvienas esame kviečiamas ne tik kalbėti apie meilę tėvynei ir artimui, bet ir mokytis tą meilę įrodyti aktyviais veiksmais. x

„GREITOJO ŠAULIO TAURĖ 2023“: GREITIS, TAIKLUMAS IR SAVITVARDA

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:
Valdas Kilpys

1

GREITASIS ŠAULYS

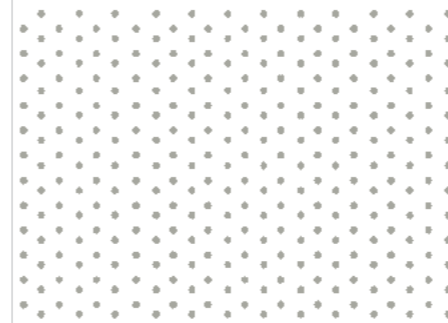
Ne per seniausiai vienoje iš Lietuvos kariuomenės šaudyklų rinkosi taiklieji šauliai. Tačiau, kaip žinoma, kiekvienas šaulys turi ne tik „ilgąjį“, bet ir „trumpąjį“ ginklą. Natūralu, kad atėjo metas nustatyti ir taikliausius pistoletu šaudančius šaulius.

Nors taiklaus šaudymo principai galioja kiekvienam ginklui, šaudymo pistoletu specifika šiek tiek skiriasi nuo šaudymo taiklojo šaulio ginklu. Čia reikalinga greita orientacija, gebėjimas pasirinkti prioritetinį taikinį ir net tam tikras automatizmas. Būtent todėl žiemos pradžioje vykusios varžybos ir buvo pavadintos „LŠS greitojo šaulio taure“.

Pasak organizatorių, varžybos buvo vykdomos pagal Tarptautinės praktinio šaudymo konfederacijos (IPSC) taisykles. Teisėjavo itin patyrę instruktoriai, tad nesupratimų nebuvo. Viskas vyko sklandžiai ir tiksliai. Prie varžybų organizavimo ženkliai prisidėjęs Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės vadas Julius Svirušis teigė, kad bene pagrindinė problema, su kuria susidūrė šio išskirtinio įvykio rengėjai, buvo tinkamų šaudyklų stygius. Kadangi vienu metu buvo šaudoma net dešimtyje sektorių, šaudykla turėjo būti gana erdvi ir tuo pat metu saugi. Tokią pavyko surasti tik Trakų rajone, Babromiškėse, kur įsikūrusi įmonė „Laisvalaikis su ginklais“.

1. Šaudant pistoletu buvo svarbus ne tik taiklumas, bet ir laikas.

2.-3. Nepatogios padėtys, ribotas laikas ir stresas tapo nemenku iššūkiu varžybų dalyviams.

PRATIMAI

Kadangi varžybos buvo vykdomos pagal IPSC taisykles, kiekvienas dalyvis privalėjo šaudyti ne tik taikliai, bet ir greitai. Tokio tipo varžytuvėse rezultatas skaičiuojamas ne tik pagal pradaužas, bet ir sugaištą laiką. Tai sukelia papildomo streso ir šaulys turi spręsti pats, kas geriau: ilgiau taikytis ir pataikyti tiksliau ar šaudyti intuityviai.

Varžybų dalyviai buvo suskirstyti į divizionus ir kategorijas (*Production* ir *Production optics* divizionai bei *Senior* ir *Lady* kategorijos). Nepriklausomai nuo diviziono ar kategorijos, visi turėjo atlikti tuos pačius pratimus. Jų buvo dešimt.

Pratimų atlikimo tvarka visur panaši: pažymėta teritorija, kur šaulys gali judėti ir pats pasirinkti šaudymo kampą. Sustatyti barjerai ir kliūtys suteikia galimybę kiekvienam nuspręsti, iš kokios pozicijos šauti ir kokį taikinį „nukauti“ pirmąjį. Dalis taikinių buvo parengti „savas – svetimas“ principu, t. y. jei šaulys pataikydavo į „savą“, taškai buvo minusuojami.

Daug emocijų ir koncentracijos reikalavo penktasis pratimas, kur šaulys atsistodavo nugara į taikinius iškėlęs rankas ir po garsinio signalo privalėjo atsukti į juos ir išsitraukęs ginklą pradėti šaudyti nekliudydamas „savą“. Atlikdamas septintąjį pratimą šaulys galėjo daugiau judėti ir pats pasirinkti, kaip iššauti ne mažiau nei 22 šūvius. Devintajame pratime aidėjo daugiausia šūvių – (mažiausiai 27) metaliniai pataikius nugriūnantis, IPSC tipo ir tiesiog vadinamieji „gongai“ buvo sustatyti įvairiu atstumu ir varžybų dalyvis, eidamas pažymėtu taku, juos naikino sau priimtiniu eiliškumu. Paskutinis pratimas buvo atliekamas šaudant abiem rankomis, kitaip tariant, geras šaulys privalo pataikyti ir kairiaja, ir dešiniąja ranka.

2

3

TENDENCIJOS

Kiekvienos varžybos, ypač tokio lygio, norom nenorom verčia daryti išvadas. J. Svirušio teigimu, pagrindinis uždavinys įvykdytas – praktiškai patikrintas šaulių šaudymo pistoletu lygis. „Tenka pastebėti, kad lygis neprastas. Daugelis šaulių papildomai užsiiminėja, treniruojasi, nors tai reikalauja ir laiko, ir lėšų. Daugelis dabartinių šaulių yra įvairių statutinių institucijų atstovai, kur ginklas visuomet yra šalia“, – pasakojo Žemaitijos šaulių vadas.

Dar viena išryškėjusi tendencija sietina su moterų dalyvavimu varžybose.

Jos niekuo nenusileidžia vyrams. Tarkime, Saulė Bernotienė bendroje įskaitoje užėmė 20 vietą už savęs palikusi daugiau nei 70 vyrų šaulių.

Tiesa, esama ir tam tikrų taisytinių vietų. Atvykus į varžybas krito į akis apdarų margumynas. Suprantama, tokio tipo varžybose apranga turi būti patogi, nevaržyti judesių ir, tikėtina, dabartinė šauliška uniforma ne visai atliepia pažengusio šaulio poreikius. Kita vertus, jei varžybos šauliškos, ar nederėtų bent jau rikiuotėje ar per apdovanojimų ceremoniją stovėti su tvarkinga, oficialiai patvirtinta uniforma? x

4

ANŽELIKA MALIK: „ŠAULYS TURI PASIŽYMĖTI KANTRYBE“

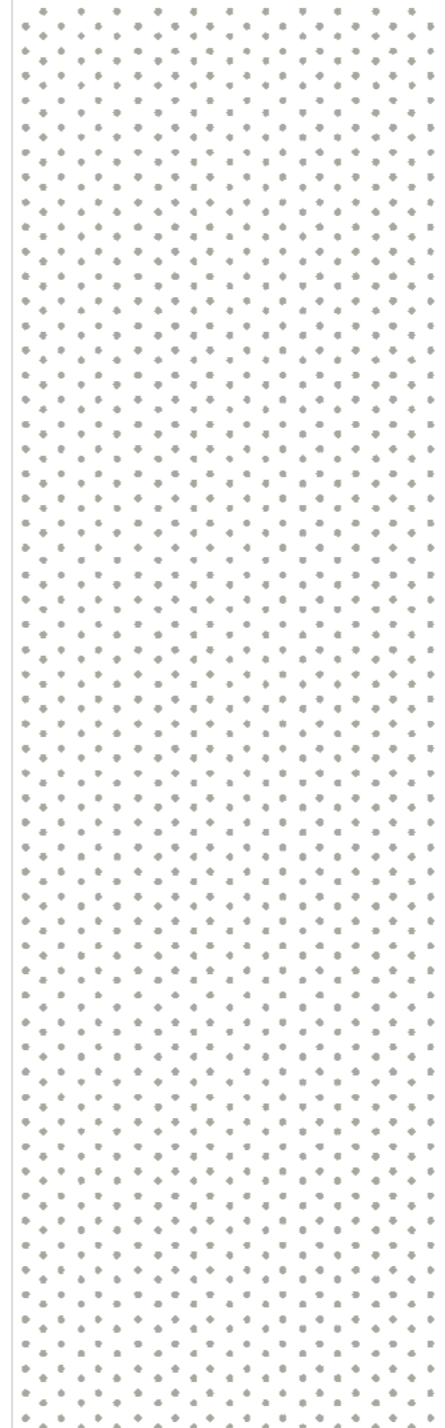
TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė

NUOTRAUKOS: Donata Dranseikienė, Valdas Kilpys

Lietuvos šaulių sąjungos organizuojamose šaudymo varžybose susirenka taikliausi šauliai, kurie esant sudėtingoms sąlygoms geba atlikti taiklių šūvį. Šiemet organizuotos „Taikliojo šaulio taurės“ ir „Greitojo šaulio taurės“ varžybos parodė, kad šaulių įgūdžiai ir turimi ginklai – įspūdingi. Abejose šaudymo varžybose dalyvavo ir puikius įgūdžius pademonstravo Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės šaulė Anželika Malik, kuri „NATO Bolt Action“ merginų kategorijoje užėmė 1 vietą, o „Greitojo šaulio taurės“ varžybose 3 vietą moterų kategorijoje.

5

Šaudymas turi būti malonus procesas, kuris suteikia gerų emocijų.

1. Anželika pratybose.

2. LŠS vadas sveikina puikiai pasirodžius varžybose.

2

Kada pirmą kartą pajutote, kad norite šaudyti? Nuo ko pradėjote?

Dar mokyklos laikais lankiau šaudymą 2–3 kartus per savaitę. Iš viso apie trejus metus.

Ar tai, ką įsivaizdavote, ir tai, kas realiai nutiko treniruojantis, buvo tas pat?

Dažniausiai, tai, ką įsivaizduojame, ir realybė skiriasi, nes darbas, įgūdžių šlifavimas iki „raumenų atminties“ reikalauja nemažai laiko ir pastangų. Viskas ne taip paprasta, kaip gali pasirodyti.

Ne vienas šaudymo entuziastas pabrėžia, kad šaudymo treniruotės reikalauja nemažai laiko ir lėšų. Kaip Jūs suderinate šiuos dalykus?

Taip, lėšų reikalauja daug. Nusistatau aiškius prioritetus, kas tuo metu svarbiau. Vaikai jau užaugę, tad galiu daugiau investuoti į savo pomėgį.

Jeigu į jus kreiptųsi neturintis patirties, bet norintis šaudyti, ką atsakytumėte?

Visų pirma, reikia pabandyti. Gali labai patikti, o gali ir visai nepatikti. Čia kaip ir kiekvienoje veikloje – svarbu žengti pirmą žingsnį ir pačiam pamėginti. Pamėginti šaudyti ilgu ginklu, trumpu ginklu – kiekvienas turi pabandyti ir suprasti, kas geriau, kas patinka, ar patinka iš viso.

Kokiomis būdo savybėmis turi pasižymėti taiklusis šaulys?

Pagrindinė savybė – kantrybė.

Ar Jūsų šaudymo praktika apsiriboja vien šaulių sąjunga? Kokios patirtys kitose varžybose?

Šiuo momentu mokausi su „Ishot“. Dalyvauju varžybose, nes būtent jos padeda pamatyti minusų, supranti, ką reikia atkreipti dėmesį. Varžybos labai padeda „susidraugauti“ su nerimu ir jauduliu.

Koki artimiausią, sietiną su šaudyba, pirkinį planuojate?

Daug norų... bet jiems įgyvendinti reikalingi ir dideli pinigai. Norėtuši įsigyti įvairių priedų šaudymui. Vienas didesnių pirkinių būtų karabinas HS VHS2S 5,56 / 223.

Kas Jums arčiau širdies – šaudymas pistoletu ar ilgu ginklu? Kodėl? Kuo šaudymas šiais skirtingais ginklų tipais skiriasi?

Man labiausiai patinka snaiperinis šaudymas, nes reikia skaičiuoti atstumą, vėjo kryptį ir greitį. Šaudau, mokausi ir pistoleto valdymo subtilybių.

Kas svarbiau šaudant taikliai: darbas ar talentas?

10 procentų talento ir 90 procentų darbo. Visko įmanoma išmokti ir ištobulinti įgūdžius.

Palinkėjimas šauliui, kuris nusprendė tobulinti savo šaudymo įgūdžius?

Linkiu, kad šaudymas būtų malonus procesas, kuris suteikia gerų emocijų. x

ŠAULYSTĖS REIKŠMĖ GRĖSMĖS AKIVAIZDOJE

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė

NUOTRAUKA: asmeninis Aušrinės Vilimaitytės archyvas

„Į Šaulių sąjungą įstojau jau studijuodama universitete, su karo Ukrainoje banga. Nors kiekvienamet apie tai pagalvodavau, kažkodėl taip ir neužpildžiau prašymo anksčiau. Prasidėjus karui, nebūti šauliu jau tapo sunku, net šiek tiek gėda, norėjosi rasti savo vietą valstybės gynyboje, prisidėti“, – sako šaulė Aušrinė Vilimaitytė.

SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

1. Jurbarko miške prie Jono Žemaičio-Vytauto vadavietės. Viduryje – Aušrinė Vilimaitytė.

Kodėl esate šaulė?

Mano šaulystė, visų pirma, ateina iš šeimos. Atrodo, natūraliai taip išeina – prosenelis, partizanų ryšininkas, visą okupacijos laikotarpį išsaugojęs patriotiškumo ir pareigos jausmą, jį įskiepijo ir savo vaikams, tarp kurių ir mano senelis. Senelis, pats vėliau tapęs vienu KASP kūrėjų mūsų mieste ir pasieniečiu, auklėjo mamą, vežėsi ją į Vilnių per sausio įvykius. Ji taip pat tapo kare savanore. Visi anksčiau ar vėliau tapo šauliais. Senelis ėmėsi vadovauti kuopai, aугau kartu su jų istorijomis, dainomis. Mama vietoje lopšinių dainuodavo patriotines dainas, kurios man ir šiandien reiškia labai daug.

Prosenelis fotografuodavo partizanus, teko dar mokykloje prisidėti prie knygos leidybos, į kompiuterį ranka perrašinėjant senolio ranka užrašytas pavardes. Jis turėjo lauko virtuvę, su kuria vaikystėje apvažiuodavome visus partizanų minėjimus ir šaulių šventes. Mokykloje trumpai lankiau jaunųjų šaulių būrelį, tačiau sunkiau pritapau dėl dažnų ligų ir tuomet šauliška veikla liko nuošaly. Į Šaulių sąjungą įstojau jau studijuodama universitete, su karo Ukrainoje banga. Nors kiekvienamet apie tai pagalvodavau, kažkodėl taip ir neužpildžiau prašymo anksčiau. Prasidėjus karui, nebūti šauliu jau tapo sunku, net šiek tiek gėda, norėjosi rasti savo vietą valstybės gynyboje, prisidėti. Dabar manau, kad įstojau pačiu laiku, įgijusi pasitikėjimo savimi, subrendusi, ėjau jau tvirtai žinodama kryptį.

Ar su šeima kartu dalyvaujate šauliškose veiklose?

Teke keletą kartų dalyvauti „gimtosios“ rinktinės renginiuose, pratybose. Žinoma, apima pasididžiavimo jausmas, smagu, kai su uniforma žengiame visi trys: aš, mama ir senelis. Neseniai teko ir uniformuoti lydėti senelį renginyje, skirtame pirmiesiems savanoriams, panašiuose renginiuose dalyvavau dar mokykloje, bet šis kartas ypatingas, nes tarytum atiduodi duoklę tave įkvėpusiam žmogui. Tiesa, kitos anūkės taip pat nenutulusios. Mano sesuo – būsima istorijos mokytoja, o dešimties pusseserė jau dabar galvoja apie studijas Lietuvos karo akademijoje ir nori važiuoti į jaunųjų šaulių stovyklas.

Kas šaulystėje Jus žavi labiausiai?

Vienareikšmiškai – žmonės. Visi atsidavę bendram tikslui, visi mylintys Tėvynę. Organizacija savanoriška, kiekvienas perkasi sau uniformą, ekipuotę, patys organizuoja mokymus, kelių valandų, parų, savaitių ar mėnesių. Prie to dirba visiškai laisvu nuo darbo metu. Savanoriauja renginiuose, padeda

policijai, kariuomenei, ekstremalių situacijų, nelaimių metu, nes jaučia norą ir pareigą prisidėti.

Kiekvienas narys su tavimi bendrauja kaip su broliu ar sese, nepaisant statuso ar amžiaus. Būna, užsimi bendromis veiklomis, važiuoji viena mašina ir sužinai, kad tavo brolis milijonierius, tavo sesė neseniai atidarė savo paveikslų parodą žymioje Vilniaus galerijoje, o kita jau išeina patarinėti Krašto apsaugos ministerijoje. Sąjungoje, atrodo, nusitrina visi barjerai ir prireikus tiesiog sėdime toje pačioje baloje, nešame tuos pačius daiktus, ieškome sprendimų, dalijamės žiniomis, įgūdžiais ir dujine virykle.

Kai pasaulyje vyksta tiek neramumų, ką Jums reiškia būti šaule šiame kontekste?

Jaučiuosi prisidedanti prie šalies gynybos, jos atsparumo stiprinimo. Pati šviečiuosi ir šviečiu kitus. Baigusi BŠJK prisijungiau prie medicinos būrio ir ėmiau instruktoriauti Pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursuose devintokams. Prieš rinkdamasi studijas ilgai negalėjau apsispręsti tarp pedagogikos ir filologijos, galų gale pasirinkau filologiją, tačiau galimybė mokytis pas mane vis vien atėjo. Mokyklose brangome visokių vaikų, teko pabūti tiek brangiose privačiose, tiek paskutinio suolo, rusakalbių ir katalikiškose. Mokiniam šie kursai reikalingi, didžiuojuosi užsiimdama šia veikla.

Būna, ateiname į pirmą pamoką ir klausiamo, kiek iš jūsų save laikote pilietiškais? Daugiau nei pusė vaikų nepakelia rankų, nors pakalbėjusi supranti, kad taip tikrai nėra, tiesiog tiek pilietiškumą, tiek krašto gynybą dažnas suvokia gana siaurai. Paklausi, kas karo atveju prisidėtų prie gynybos? Kariai. Tuomet stengiesi papasakoti, kaip kiekvienas kiekvieną dieną galime būti pilietiškai savo mažais darbais, kaip karo atveju kiekvienas, nuo mokinio iki senjoro, turime teisę ir pareigą prisidėti prie krašto gynybos. Visuomet tikiesi, kad baigusieji kursą išsineš bent dalį įgytų žinių, galbūt reikiamu momentu užriš tvirtą mazgą, drąsiai padės nelaimėje atsidūrusiam draugui ar kaimynei, trumpai tariant, pasiilgs pilietiškai.

Kaip manote, kokia šios organizacijos reikšmė, kai aplink nemenkos grėsmės?

Šaulių sąjunga kiekvienam, nepaisant profesijos, amžiaus ar fizinių galimybių, suteikia galimybę save atrasti šalies gynyboje. Nori kovoti ginklu? Koviniai būriai. Turi IT įgūdžių? Tavęs laukia puikūs IT ir kibernetinio saugumo ekspertai. Nori prisidėti prie medicinos būrio? Net ir neturinčius pradmenų apmoko ne

vienas būrys, o kur dar dronai, inžinieriai, ryšininkai ir švietėjai. Svarbiausi pilietinio pasipriešinimo elementai, kuriuos reikia stiprinti taikos metu, yra atsparumas, pilietinė valia gintis ir, žinoma, žinios bei įgūdžiai. Šaulių sąjunga prie visų šių sričių prisideda tiek apmokyma ir įkvėpdama savo narius, tiek visuomenę.

Kaip Jūsų šeima reagavo į karo pradžią Ukrainoje?

Prasidėjus karui buvau studentų mainuose Šiaurės Švedijoje. Tiksliai pamenu karo pradžią, tąnakt ilgai nepavyko užmigti ir apie antrą ar trečią valandą vietos laiku „Twitter“ ėmė plisti žinutės apie neramumus Ukrainos pasienyje ir kažkokią Putino kalbą, nebemiegojau, kalbą stebėjau tiesiogiai. Po jos iškart paskambinau mamai, mama seneliui, buvo kažkur 5 val. ryto, bet labai operatyviai įsijungė šeimos tinklas, kaip ir visi nuo to momento tiesiog prilipę prie telefonų ir televizorių sekėme naujienas. Tokiu metu imi suprasti savo šeimos, aplinkos svarbą, aplink tave gyvenimas juda lyg niekur nieko, toliau organizuojami vakarėliai, kurso draugai užsivertę rašto darbais, bet žinai, kad namie viskas kitaip, ir tau skauda.

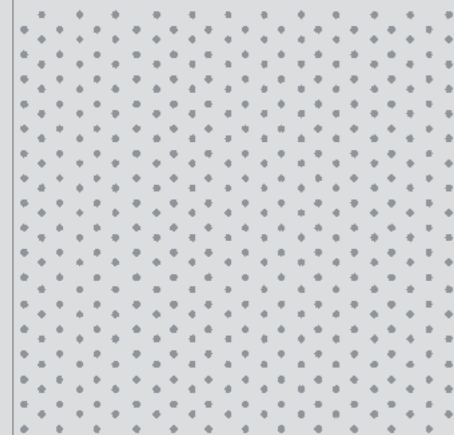
Keletą dienų po karo nusprendžiau nueiti į mainų studentams organizuotą tarptautinę vakarienę, dauguma, atrodo, nesuprato, kodėl man liūdna, juk karai vyksta nuolatos. Pristačiusi savo šaltibarščius paprašiau visų prisiminti Ukrainą ir paaukoti *Blue&Yellow*.

Po vakarienės teko susipažinti su vokiete, kurios vaikas lietuvis, pakvietė pas save į svečius. Buvo pirmas kartas Švedijoje, kai su kažkuo apie karą galėjau pakalbėti gyvai ir nuoširdžiai. Po keleto dienų pamačiau „Facebook“ skelbimą, kad miestelyje organizuojama Ukrainos palaikymo akcija. Pasidariau plakatą ir išvykau į miesto aikštę. Vaizdas buvo liūdnokas, gal 30 patriotines dainas atliekančių, verkiančių ukrainiečių ir visai netoli besisukanti miestelio šventinė mugė. Staiga matau, kažkas dalija grybukus ir dar kalba lietuviškai! Pasirodo, ukrainiečių palaikyti atėjo nedidelė miestelio lietuvių bendruomenė. Nors visiškai nepažystami žmonės, pamatę, jog ir aš iš Lietuvos, apsikabino, pavaišino saldumynais, vėliau vakariene, parvežė iki studentų bendrabučio. Tądien visi likome su ukrainiečiais ir jų giminaičiais tiek, kiek norėjosi jiems. Esant toli nuo namų, tokie momentai labai sustiprina tapatybės suvokimą, pilietiškumo jausmą. Žinoma, grįžęs namo aukoji, dalijiesi informacija socialinėse medijose, dalyvauji šaulių veiklose, bet gera žinoti, kad ir svetur yra žmonių, kuriems rūpi. x

„MAUSER 98K“: MEDYJE ĮAUGUSI ISTORIJA

TEKSTAS: Valdas Kilpys
NUOTRAUKOS: MB „Meno kūrinų tyrimai“

Atidžiau įsižiūrėjus į didįjį LŠS herbą galima pastebėti, kad jame esantis šautuvas yra gana detalai pavaizduotas ir jį galima tiksliai identifikuoti. Tai vokiškas „Mauser 98K“, vienas tobuliausių ir patikimiausių to meto ginklų, kuriais buvo ginkluoti ir šauliai. Sutapimas ar ne, tačiau Vytauto Didžiojo karo muziejaus fonduose yra vienas eksponatas, vertas platesnio aptarimo...

1. Ginklo rentgeno nuotrauka.

2. „Mauser 98K“, įaugęs medyje, saugomas Vytauto Didžiojo karo muziejaus fonduose.

7

ĮSTABUS EKSPONATAS

Lietuvos miškuose slypi daug lobų ir paslapčių. Vieną iš tokių atsitiktinai atrado medkirtys – pjūklininkas Jurijus Švikas, darbuavęs miške Meiliūnų k., Ukmergės rajone. Pjaudamas mišką jis pastebėjo iš šimtametės eglės kyšantį šautuvą, kuris buvo įaugęs kamiene. Jo teigimu, šautuvas iš eglės stirksojo apie 1 metro aukštyje.

Mūsų miškuose, kur vyko nemažai mūšių, neretai galima aptikti įstrigusį šovinių, kulų ar skeveldrų. Esama tokių miškų, kuriuose urėdai draudžia pjovimą, nes pjūklai lūžta nuo medžiuose įaugusio metalo kiekio. Tačiau visas šautuvas atrastas pirmą kartą.

„Mauser 98K“ modelio ginklų buvo pagaminta daugiau nei 14,5 milijono. Prasidėjus rezistencijai, dalis laisvės kovotojų buvo ginkluoti būtent šiais vokiškais šautuvais. Tik vėliau, stingant šovinių, buvo pereita prie rusiškų ginklų.

Įmonė MB „Meno kūrinų tyrimai“ atliko rentgenologinį ekspozito tyrimą ir dabar matyti, kad įaugusi dalis per visą tą laiką neprarado savo formos. Suprantama, lieka tik spėlioti, kada ir kaip ginklas buvo paliktas prie medžio ir vėliau jį įaugo, tačiau versija apie partizanus neatmetina. Paskaičiavus ginklo buvimo vietą [aukštį ir rieves] peršasi išvada, kad jis buvo paliktas šioje vietoje būtent pokario laikotarpiu.

TRUPUTIS ISTORIJS

Ginklą gaminusi įmonė įsteigta 1811 metais. Tuomet ji vadinosi „Königliche Waffen Schmieden“. Jos steigėjas – Andreasas Mauseris – šioje kompanijoje dirbo ginklų meistru. Kartu su juo plušo septyni sūnūs, vienas jų – Peteris Paulas Mauseris sukūrė ne vieną anuomet unikalią ginklų sistemą.

Šios įmonės gamybos šautuvais buvo apginkluotos ne tik Kaizerio Vokietijos, bet ir daugelio kitų šalių (Belgija, Ispanija, Turkija) kariuomenės. 1898 metais Vokietijos kariuomenė apginkluota naujais šautuvais, sukurtais „Gewehr 98“ pagrindu.

Naujasis „Mauser 98“ buvo toks sėkmingas, kad nežymiai patobulintas tarnavo Vokietijos kariuomenėje iki pat Antrojo pasaulinio karo pabaigos, o įvairios ginklo versijos buvo eksportuojamos arba pagal licenciją gaminamos įvairiose šalyse (Austrijoje, Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Jugoslavijoje ir t. t.).

Tarpukariu šautuvo dizainas buvo šiek tiek pakeistas, radosi K98k – „Karbener Kurz“, arba trumpas karabinas. Tai šiek tiek trumpesnis, lengvesnis ginklas. Ši versija pasirodė 1935-aisiais ir buvo gaminama iki 1945 metų. Daug šio ginklo versijų pagal licenciją buvo gaminamos kitose šalyse. Žymiausios užsienio versijos gamintos Irane, Turkijoje, Čekijoje, Jugoslavijoje. LŠS Garbės sargybos kuopos šauliai renginiuose naudoja Ispanijoje gamintus „mauzerius“.

MECHANIKA

Šis ginklas turi slankiojančią spyną (*bolt-action*). Jis žinomas dėl savo patikimumo, tikslumo ir galios. Visos šios savybės įkūnytos preciziškai apgalvotuose inžineriniuose sprendimuose. Bene geriausiai žinoma patikima „Mauser 98K“ spyna. Ankstesniuose modeliuose užtaisymo rankena buvo tiesi, o šiame modelyje ji priglundą prie apsodo. Užtaisoma pasukant spyną aukštyn ir atitraukiant. Turi net tris fiksavimo padėtis, kurios užtikrina saugą. Spyna turi parako dujų nukreipimo angas, kurios šūvio metu jas siunčia žemyn. Atsižvelgiant į tuomečius ginklus, kuriuose šūvio metu atsirandančios parako dujos verždavosi, kur papuolė ir neretai tvokstelėdavo į šaudančiojo veidą, tai buvo nemenkas patobulinimas.

Dėtuvė yra pačiame ginkle, talpina 5 šovinius. Jie išdėstyti šachmatų tvarka, todėl dėtuvė neišsikiša iš ginklo. Užtaisyti galima dedant šovinius rankomis atitraukus spyną. Pertaisant ginklą tūta išmetama automatiškai.

Naujasis „Mauser 98“ buvo toks sėkmingas, kad nežymiai patobulintas tarnavo Vokietijos kariuomenėje iki pat Antrojo pasaulinio karo pabaigos, o įvairios ginklo versijos buvo eksportuojamos arba pagal licenciją gaminamos įvairiose šalyse.

Vienas iš šio ginklo privalumų – sauga. Spyna sukonstruota taip, kad užtaisymo svirtelės ir spynos gale esančios „vėliavėlės“ padėtis aiškiai signalizuoja apie „mauzerio“ būseną: tuščias ir saugus, užtaisytas ar parengtas šūviui. Šaulys visuomet turi galimybę per dalį sekundės įvertinti ginklo parengtumą šauti.

LEGENDINIS, EFEKTYVUS IR PATIKIMAS

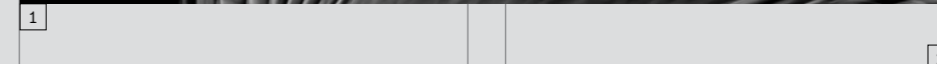
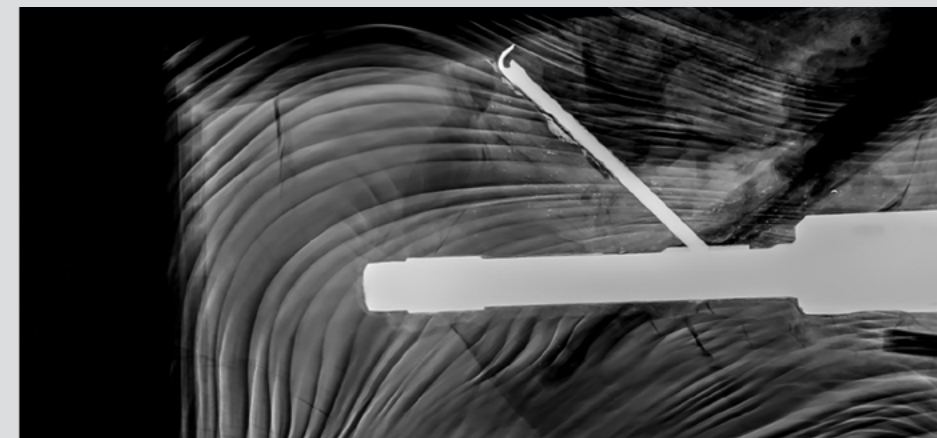
„Mauser 98K“ – vienas masiškiausiai gamintų ginklų. Nuo 1935 iki 1945 metų Vokietijos kariuomenė jų gavo daugiau negu 14 milijonų. Tai, kad įvairiuose filmuose nacių karius matome dažniausiai ginkluotus MP 40 pistoletais kulkosvaidžiais, nėra visiškai tiesa. „Mauzeriai“ ištikimai atitarnavo visą Antrąjį pasaulinį karą.

Pas Lietuvos laisvės kovotojus jie atkeliavo jau po karo, tačiau dar prisidėjo generolo Plechavičiaus rinktinės karių 1944 metais namo parsinešti karabinai ir kita ginkluotė. Tačiau esminis klausimas lieka – kuo „Mauser 98K“ išsiskiria iš kitų? Papunkčiui.

Paprastumas ir patikimumas. „Mauser 98K“ yra paprastas ir patikimas šautuvas, kurį lengva išardyti ir surinkti. Jis gali atlaikyti sunkiausias eksploatacavimo sąlygas.

Tikslumas. „Mauser 98K“ yra labai tikslus ginklas, kurį galima naudoti tolimam šaudymui. Su geru optiniu taikikliu 700 metrų – ne riba.

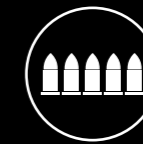
Galia. „Mauser 98K“ naudoja galingą 7,92 x 57 mm šovinį, kuris gali peršauti nemenkas apsaugas ir sustabdyti priešą per atstumą. x

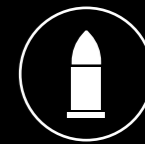
ŠAUTUVAS „MAUSER 98K“

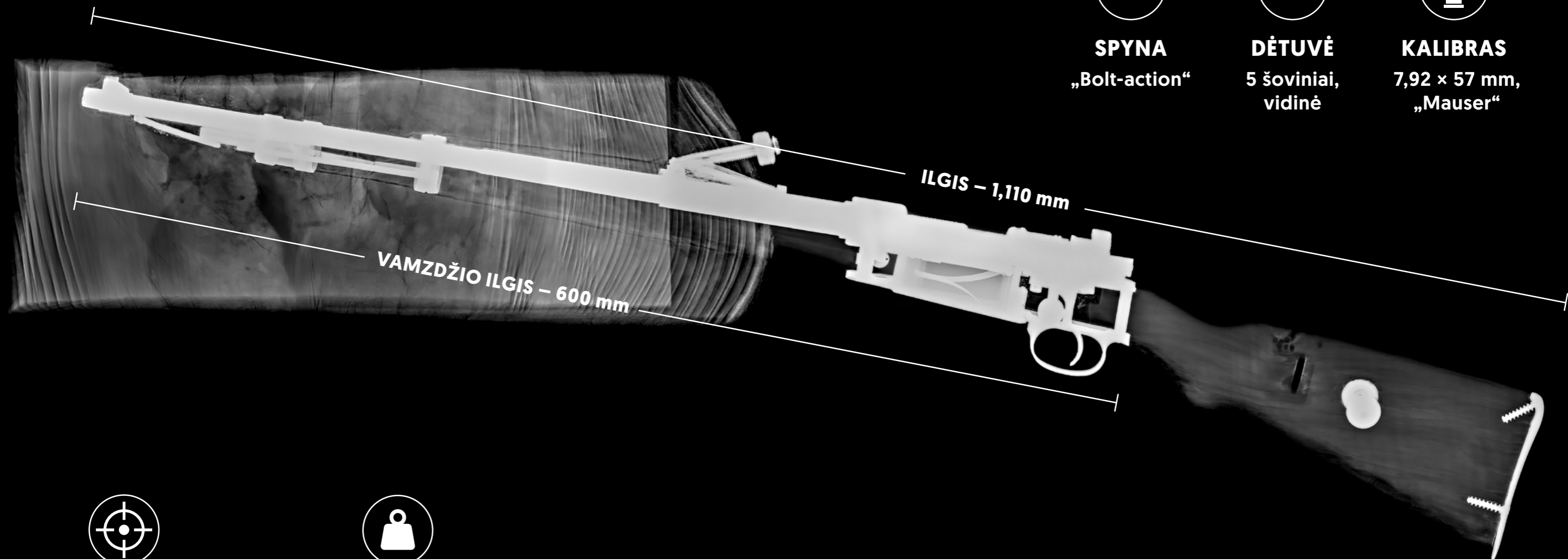
SPYNA
„Bolt-action“

DĒTUVĒ
5 šoviniai,
vidinė

KALIBRAS
7,92 × 57 mm,
„Mauser“

TAIKYMOŠI NUOTOLIS
500 m [be optikos]
iki 1000 m [su optika]

SVORIS
3,7–4,1 kg

1

KOMENDANTINIAI ŠAULIAI TĖVYNĖS LABUI

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė

NUOTRAUKOS: Robertas Dveržekas, Vakarų (jūros) šaulių 3-iosios rinktinės archyvas

1. Pagal pratybų scenarijų, siekiant užkardyti priešiška nusiuteikusių gyventojų neleistinus veiksmus, buvo įrengti patikros postai.

2. Šauliai mokėsi bendravimo su civiliais, automobilių ir asmenų apieškos subtilybių.

3. Pratybų dalyviai budrumo turėjo neprarasti ir naktį.

4. Pratybose dalyvavo per 80 šaulių, taip pat Krašto apsaugos savanorių pajėgų 3-iosios rinktinės instruktoriai, karo policijos instruktoriai, komendantų pavaduotojas.

Vakarų (jūros) šaulių 3-iosios rinktinės komendantiniai šauliai dalyvavo ginkluoto pasipriešinimo vienetų ir Karo komendantūros pratybose, kurių tikslas – treniruoti komendantinio Lietuvos šaulių sąjungos ginkluoto pasipriešinimo vieneto ir Karo komendantūros sąveiką. Pratybų pradžioje šauliams buvo paskelbtas įsakymas užduočiai numatytoje vietovėje, buvo atliekamas planavimas ir pasiruošimas užduotims. Pratybose dalyvavo per 80 šaulių, taip pat Krašto apsaugos savanorių pajėgų 3-iosios rinktinės instruktoriai, karo policijos instruktoriai, komendantų pavaduotojas.

Pasak specialistų vieneto Klaipėdos miesto karo komendantų pavaduotojo mjr. Erlando Kasperavičiaus, šios pratybos buvo išskirtinės tuo, kad pagal jų scenarijų buvo paskelbta karo padėtis ir komendantiniai šauliai tapo pavaldūs aktyvuotai karo komendantūrai. Kad pratybos būtų dar realesnės, atėjus tamsiam paros metui, buvo įvesta karo komendantų valanda tam tikroje savivaldybėje, kurios metu šauliai treniravosi veikti esant judėjimo apribojimams su tikslu nustatyti galimus ginklų kontrabandos maršrutus.

Pratybų vadovas Algirdas Stripinis pabrėžė, kad šių pratybų scenarijus ir užduotys buvo kuriamos ne pačių šaulių, o derinamos su komendantų pavaduotoju, aiškinantis, kokių veiksmų ir kokio lygio pasiruošimo komendantūrai tikisi iš komendantinių šaulių.

Pagal pratybų scenarijų šalyje buvo paskelbta karo padėtis, šaulių užduotis – užtikrinti valstybinių institucijų funkcionavimą, užkardyti priešiška nusiuteikusių gyventojų neleistinus veiksmus. Tuo tikslu gyvenvietėje buvo įrengti patikros postai, numatyta svarbių objektų apsauga, įrengti logistinio aprūpinimo taškai, vykdomas patruliavimas.

„Prieš komendantinius šaulius veikė 313-osios kuopos koviniai šauliai, kurie kaip paramą savo veiksmams turėjo priešiška nusiuteikusius „civilius“ gyventojus. Buvo modeliuojamos įvairios situacijos nuo įprastinių veiksmų kelių kontrolės poste ar objektų apsaugoje iki komendantų valandą pažeidžiančių „civilių“ gyventojų, nepaklūstančių nurodymams, mitinguojančių ir taip prisidengiant bandančių užimti svarbius gyvenvietės objektus, siekiant demoralizuoti veikiančias draugiškas pajėgas“, – plačiau pratybų scenarijų komentavo jų vadovas A. Stripinis. Šauliai mokėsi darbo kelių kontrolės poste, objektų apsaugos, nebuvo užmiršta ir taktinė medicina. Buvo siekiama užtikrinti sklandų ir nepertraukiamą darbą.

Karo atveju koviniai šauliai veiks su Lietuvos kariuomenės pajėgomis, kurioms jie yra priskirti, o komendantinių šaulių užduotis, visų pirma, palaikyti tvarką užnugaryje, užtikrinti savivaldos institucijų funkcionavimą. „Karo atveju kovojantiems pirmose eilėse labai svarbu turėti saugų užnugarį, iš kurio būtų užtikrinamas ne tik reikiamas logistinis tiekimas, bet ir galimybė atsitraukti pailsėti. Fronte kovojantis karys turi žinoti, kad užnugaryje esanti jo šeima yra saugi.“

2

3

4

Neturėdami saugaus užnugario, ilgainiui turėsime demoralizuotas ginkluotąsias pajėgas, todėl komendantinių šaulių užduotis yra itin svarbi“, – pabrėžė A. Stripinis.

Įvertinti ir įsivertinti gebėjimus – labai svarbu. Pratybos tam ir organizuojamos, kad būtų išmoktos pamokos ir šauliai galėtų atsidurti įvairiose situacijose. Pasak A. Stripinio, prastos pratybos tos, kuriose viskas pavyksta sklandžiai, iškelti tikslai įgyvendinti be priekaištų ar pastabų, – dažniausiai iš tokių pratybų nėra ko pasimokyti, todėl visada stengiamasi modeliuoti situacijas nuo paprastų iki gana sudėtingų, galinčių sutrikyti, supykdyti, išvesti iš pusiausvyros.

Taip galima patikrinti šaulių gebėjimą išlaikyti šaltą protą, priimti reikiamus sprendimus stresinėse situacijose.

„Šiose pratybose, spaudžiant šaltukui, džiugino šaulių motyvacija, net ir turint nepakankamo šaulių skaičiaus išskeltoms užduotims vykdyti, atitinkamai mažai laiko poilsiui, buvo užtikrintas nepertraukiamas darbas tiek dienos, tiek nakties metu. Noriu dar kartą padėkoti visiems šauliams, dalyvavusiems pratybose, savo užsidegimu ir motyvacija jūs įkvepiate kitus. Kai tokie šauliai saugo tavo užnugarį – gali būti ramus“, – sakė A. Stripinis. »

ŠAULIAI APIE PRATYBAS...

Pagrindiniai dalykai, ko išmokote šiose pratybose?

Rasa. Kiekvienų pratybų tikslas yra ko nors išmokyti. Patenki į naujas nepatogias situacijas, esi priverstas naudoti jau įgytas žinias ir ieškoti naujų sprendimų, sukurti iš padėčių. Šiose pratybose susipažinome su komendantūros veikla. Veikėme mažomis grupėmis skyriaus sudėtyje: pastato apsauga, patruliavimas, kontrolės postas... Tikslas – užtikrinti tos vietos saugumą, reaguoti ir apginti, jei imtų veržtis priešiška nusiteikusių jėgos. Daug dalykų buvo nauja. Buvo teisingų sprendimų, buvo ir klaidų, kurios realiomis sąlygomis būtų kainavusios skaudžiai – gyvybę. Kartais tenka išgyventi ir beviltiškumo jausmą dėl nuovargio, dėl tuo metu priimtų neteisingų sprendimų. Tai yra normalu. Juk esame žmonės. Bet šioje vietoje mus visus gelbsti bendrumo jausmas, atsakomybė vienas už kitą ir bendras tikslas. O širdyje vis giliau nugulanti žodžiai „Tėvynės labui“ tik stipriau įgalina veikti!

Marius. Kai atsiduri imituojamoje situacijoje, tik tuomet supranti, kokios svarbios yra visos smulkmenos, apie kurias nepamiršti. Netikėtumams turi būti pasiruošęs visada. Supratome, kad „priešas“ dažniausiai ateis iš tos pusės, iš kurios nesitiki. Supratome, kokias svarbi yra MEDEVAC funkcija po kontakto su priešu ir kaip svarbu yra mokėti suteikti pirmąją pagalbą sužeistam kariui.

Darius. Kaip ir kiekvienose pratybose, taip ne išimtis ir šiose išmokyta labai daug įvairių pamokų – kontrolės posto įrengimo, kiekvieno šaulio / kario pareigų pasiskirstymo ir jų vykdymo šiuose postuose. Bendravimo su civiliais, automobilių, asmenų apieškos subtilybių. Taip pat reikėtų nepamiršti išmokytojų pastatų apsaugos metodų, apylinkių išvalymo, patruliavimo postų / zonų pasiskirstymo, komunikavimo radijo ryšiu. Skyriaus šaulių tarpusavio komunikavimo. Tai tikriausiai tik ta akivaizdžioji išmokytojų pamokų dalis, nekalbu apie kiekvieno šaulio asmeninius pasiekimus, fizinius ir psichologinius išbandymus.

Simonas. Išmokyti užtikrinti, kad būtų laikomasi komendanto valandos, vykdyti objekto apsaugą ir aplinkinių teritorijų stebėjimą, kelių kontrolės punkto įkūrimo ir funkcionavimo, sužeistųjų evakuacijos ir greitos skyrių tarpusavio koordinacijos. Asmeninės pamokos – šaltas protas, užtikrinti ir greitai sprendimai ekstremaliose situacijose.

Iš tikrųjų pamokų daugybė. Ir nors po pratybų praėjo savaitė, kasdien galvoje sukasi scenarijai, kaip ateityje bus galima pritaikyti įgytas žinias. Esu dėkingas 313-osios kuopos pratybų organizatoriams ir koordinatoriems, nes suprantu, kiek daug darbo ir laiko reikia norint įgyvendinti tokių pratybų scenarijų.

Kodėl pasirinkote komendantinių, ne kovinių šaulių kryptį?

Rasa. Jei nuoširdžiai, šiek tiek suabejojau savo fiziniu pasirengimu. Žinios ir supratimas ateina per laiką. Aiškiai suvoki, kad norėdamas efektingai atlikti užduotis turi turėti stiprius individualius šaulio įgūdžius, mokėti dirbti skyriaus sudėtyje, naudotis ginklu, suteikti laiku pagalbą ir būti fiziškai stiprus. Noriu būti naudinga ir tikra, kad neapvilsiu savo brolių ir sesių šaulių. Dėl to šiame etape esu pasirinkusi šią kryptį. Savanorystė šaulių sąjungoje per šiuos metus man davė labai daug, gilesnį supratimą apie save, silpnybes ir stiprybes. Kiekviena patirta nesėkmė sustiprina motyvaciją veikti geriau. Dirbti su savimi, stiprėti tiek emociškai, tiek fiziškai. Turime profesionalius instruktorius, kurių dėka įgyjame vis daugiau žinių, jie provokuoja, sukuria vis sudėtingesnes situacijas, moko ir ne mažiau grūdina nei ledinis vanduo eketėje.

Marius. Norint tapti koviniu šauliu, reikia pereiti visus etapus ir juos pažinti iš arti. Vien pažinti nepakanka, reikia daug kartų šlifuoti įvairiausias situacijas, kad būtum pasirėngęs atlikti savo pareigą ir nedvejotum realioje situacijoje. Tik tada galima svarstyti apie kovinio šaulio poziciją, kuriai keliami aukštesni reikalavimai: tiek fiziniai, tiek psichologiniai, tiek ir taktiniai. Komendantinio šaulio vaidmuo ir funkcijos taip pat yra labai svarbios valstybės gynimo planuose. Kažkas turi atlikti jas. Kiekvienas atrandame savo vietą, kur galime būti naudingi Tėvynei.

Darius. Turbūt kiekvienas būsimas šaulys ateina su noru prisidėti prie Lietuvos gynbos ir ginti ją visų pirma ginklu, o tik vėliau kitomis priemonėmis. Taip buvo ir man. Prisijungus prie šaulių, norėta išbandyti savo fizines jėgas. Pratybos parodė, kad trūksta fizinio pasirengimo, gal kiek ir ištvėrmės, todėl nė nedvejodamas nusprendžiau, kad geriau nebūti ta silpnąja grandimi tarp kovinių šaulių, geriau išnaudoti visas savo galimybes ir išmonę su komendantiniais šauliais.

Leisiu sau pasakyti, kad šioje srityje visai sėkmingai pritaipau ir radau savo vietą.

Simonas. Dirbu kultūros srityje, todėl turiu bendravimo ir bendradarbiavimo patirties su įvairiais žmonėmis. Nusprendžiau, kad būdamas komendantiniu šauliu galėsiu ne tik įgyti žinių, kurios padės palaikyti saugumą, bet atnešiu savo turimą bendradarbiavimo patirtį, kuri reikalinga komendantiniams šauliams, norint sėkmingai veikti drauge su kitomis šalies saugumą užtikrinančiomis organizacijomis.

Kokių sunkumų iškilė pratybų metu?

Rasa. Man asmeniškai šiose pratybose didžiausias iššūkis buvo šaltis. Turėjome nemažai statyškų užduočių: patruliavimas, kontrolės postas ir pan. Supratau, kaip svarbu pasiruošti tinkamą aprangą. Pirmą kartą pajutau, kaip oro sąlygos ir netinkama apranga gali kaustyti tavo mintis, kūną ir veiksmus. Pasakyti „daugiau negaliu“ ir pasitraukti iš pratybų būtų buvęs lengviausias kelias. Kalbant atvirai, kiekvienų pratybų metu kyla vienokių ar kitokių iššūkių ir sunkumų. Tai priimu kaip natūralų mokymosi procesą ir klaidas, kurių daugiau nesinorėtų kartoti, nes jos kainuoja. Bet kokių atvejų, kad ir kokių sunkumų – emocijų, fizinių ar techninių – kiltų pratybose, juk suvoki, kad tai yra pratybos. Ačiūdie.

Marius. Daugiausia iššūkių kėlė gamtos sąlygos. Neigiama temperatūra visą parą ir budėjimas postuose po šešias valandas leido suprasti, kad ne visuomet būna komfortiškos oro sąlygos. Manau, kad tai mus daro labiau pasitikinčiais savimi, grūdina tiek fiziškai, tiek ir psichologiškai. Žinoma, pamatėme ir silpnų, tobulintinų vietų, kurias aptariame iš karto po pratybų.

Darius. Didesnių sunkumų neturėjome, vienintelis ir didžiausias priešas – oro sąlygos, šaltis. Bet iš visko pasimokyta ir kitą kartą bus geriau pasiruošta.

Simonas. Pratybos vyko esant minusinei temperatūrai. Ir nors turėjome visas galimybes sušilti ir pailsėti, susikoncentravęs į uždavinius ir jų vykdymą kartais pamiršti, kad reikia rūpintis ir savo rankų bei kojų temperatūra. Tai tik dar viena pamoka, kad mūsų kūnas taip pat yra įrankis, kurį reikia prižiūrėti.

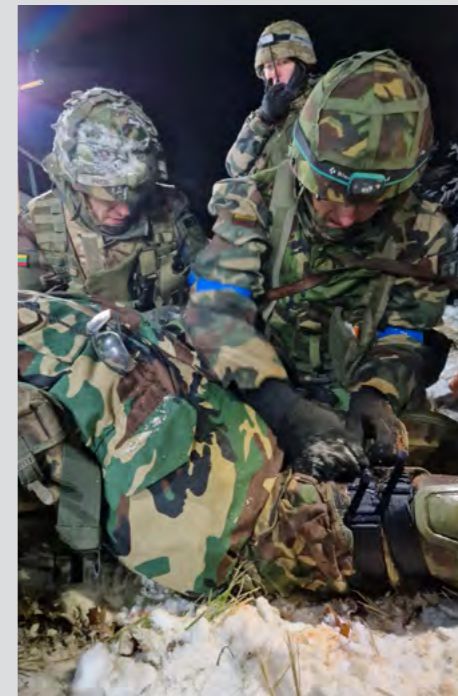
Kaip manote, kokius įgūdžius turėtumėte tobulinti?

Rasa. Kad ir kaip skambėtų juokingai – viską. Juk pagrindiniai veiksniai kovos lauke yra šaulio pasirengimas ir įgūdžiai. Turiu stiprėti fiziškai, tobulinti pirmosios pagalbos teikimą, taktikos įgūdžius ir šaudybą. Turiu tobulinti aplinkos stebėjimą, orientavimosi įgūdžius. Be visa to, labai svarbu kuo efektyviau dirbti komandoje, o tai reikalauja ilgalaikio

Karo atveju koviniai šauliai veiks su Lietuvos kariuomenės pajėgomis, kurioms jie yra priskirti, o komendantinių šaulių užduotis, visų pirma, palaikyti tvarką užnugaryje, užtikrinti savivaldos institucijų funkcionavimą.

darbo ir pastangų. Reikia daug darbo įdėti, kad tam tikri išmokyti įgūdžiai būtų atliekami automatiškai, be didelių apmąstymų, nes labai aiškiai suvoki sugaištos sekundės kainą. Daugelis mūsų brolių ir sesių šaulių yra ne kariai, kurie kiekvieną dieną gyvena treniruočių ritmu. Todėl labai svarbu dalyvauti kiekvienose pratybose, maksimaliai įsitraukiant, nebijoti veikti, išgirsti kritiką ir koreguoti klaidas. Jei prieš akis susiduri su priešu, laiminga monetos pusė savaime krinta tam, kurio įgūdžiai bus stipriau išgludinti. Stodama į Lietuvos šaulių sąjungą aiškiai suvokiau, kad ginklo valdymas – tai tik ilgo mokymosi kelio pradžia.

Marius. Tobulėjimui ribų nėra. Vienodu situacijų su tokia pat pabaiga nebūna. Modeliuojant įvairias naujas situacijas išryškėja daromos klaidos, kurios aptariamos ir priimami sprendimai, kaip turėtų būti reaguojama vienoje ar kitoje situacijoje. Žinoma, kad tobulinti reikia tiek asmeninius, tiek ir kolektyvinius veiksmus, tokius kaip komunikacija skyriaus viduje ir tarp kitų skyrių, greitas sprendimų priėmimas, greita reakcija į dinamiškai besikeičiančius įvykius, dėmesys detalėms ir smulkmenoms, kurios tik iš pirmo žvilgsnio atrodo nereikšmingos, tačiau gali būti lemiamos svarbiausiu momentu. Darius. Kokius individualius įgūdžius? Kiekvienos pratybos reikalauja įvairių naujų įgūdžių. Viena iš užduočių buvo kontrolės posto rutinos procedūros, todėl galiu sakyti, kad reikėtų daugiau automobilių patikros įgūdžių. Kita užduotis – pastato apsauga, jo atsikovojimas bei užėmimo atvejai. Šiais atvejais reikėtų tobulinti pastato šturmo žinias.

5

Kokius kolektyvinius? Vienintelis momentas, kuris įnešė šiek tiek tokios sumaišties, tai priešiška nusiteikusių „civilijų“ ramimas, išskaidymas, užimto pastato atsikovojimas, iš mano perspektyvos žiūrint buvo veikta labiau individualiai nei kolektyviai. Tačiau, kaip jau minėjau interviu pradžioje, nė vienas neatėjome čia visko mokėdami, elgtis vienoje ar kitoje situacijoje. Svarbiausia mokytis iš savų klaidų ir jų nekartoti.

Simonas. Kolektyviai turime gerinti skyrių komunikaciją, greitojo reagavimo būrių efektyvumą ir pasiruošimo užduočiai vykdyti trukmę. Individualiai, manau, turėčiau tobulinti vadovavimo įgūdžius, užduočių paskirstymą, skyriaus parengimą reaguoti į įvairius scenarijus ir tobulinti taktikos žinias.

Ar pratybose dalyvaujate pirmą kartą?

Rasa. Tikrai ne pirmą kartą. Suprasdama kiekvieno mūsų kaip piliečio pareigą, noriu būti naudinga. Noriu žinoti ir mokėti ginti mūsų žemę. Į Lietuvos šaulių sąjungą įstojau netrukus po 2022 metų vasario 24 dienos Rusijos įsiveržimo į Ukrainą. Nuo to laiko aktyviai dalyvauju rinktinės organizuojamose pratybose. Iš tiesų stengiuosi nepraleisti nė vieno pratybų. Pratybos skirtingos, kiekvieną kartą patenki į naujas situacijas, kartu gludini jau įgytas žinias. Išpleti savo galimybių ribas. Kaskart juokiuosi, kad išgyvenome pratybas, nes jos iš tiesų nėra lengvos. Kai jaučiu, kad netenku jėgų, visada prisimenu, kodėl esu čia. Ir visada šiek tiek gailiuosi, kodėl ne anksčiau įstojau į šaulių sąjungą. Šis mano sprendimas, galbūt atėjęs vėliau, bet,

6

matyt, vienas prasmingiausių sprendimų mano gyvenime, tik dar labiau sustiprinęs tikėjimą, kad mūsų stiprybė – mūsų vienybė!

Marius. Pratybose dalyvauju ne pirmą kartą. Kiekvienos pratybos turi unikalų scenarijų, kuriam vystantis įgauname naujų žinių ir naujų patirčių, kurios mus sparčiai veda tobulėjimo keliu. Pratybų reikėtų bent kartą per ketvirtį, o jose galėtų įsitraukti keli būriai ar net kuopos. Žinoma, kad labai svarbios pratybos būrio ar skyriaus sudėtyje, kur tobulinamas savitarpio supratimas ir susikalbėjimas be žodžių. Ir visa tai darome Tėvynės labui!

Darius. Nors tik šiemet daviau priesaiką, jau ne pirmose, dalyvauju ir dalyvausiu visose, kai tik būsiu kviečiamas.

Simonas. Ne, tai penktos pratybos, kuriose dalyvauju baigęs BŠJK. x

5.-6. Taktinė medicina – svarbi pratybų dalis.

AGRESIJA, ARBA KASDIEN Į KARĄ

TEKSTAS: Valdas Kilpys
NUOTRAUKA: Vilmantas Raupelis

NELINKSMOS ŽINIOS

Smurto ir agresijos apraiškos yra didelė, jei ne pagrindinė, žmonijos istoriją formuojanti dalis. Tai, kas dedasi aplink (ir dar dėsni), nenumaldomai verčia iš naujo permąstyti agresijos prigimtį. Ar įmanoma ją kažkaip sustabdyti, riboti, nukreipti ne tokia pavojinga kryptimi?

Bendriausia prasme egzistuoja dvi pamatinės nuostatos kalbant apie žmogų: pirmoji teigia, kad mūsų prigimtis yra gera ir tik kai kurie asmenys dėl vienkovių ar kitokių priežasčių pasirenka agresijos kelią. Antroji sako, kad žmogus iš esmės yra agresyvus gyvūnas, kuris taiką renkasi tik dėl įvairių ribojimų, sankcijų ar baimės nukentėti nuo stipresniojo.

Siekiant santarvės natūraliai susiformuoja dvi klausimų grupės: ar pasaulyje nutiko kažkas, kas žmones ir valstybes vėl padarė agresyvesnes? Ar vis dėlto dingno nuo Antrojo pasaulinio karo susiformavusi jėgų pusiausvyra ir, istorijos spiralei apsisukus, vėl grįžtame į tą laikotarpį, kai nebeliko „stabdžių“?

Faktas yra tas, kad galvojimas, jog dabarties žmonės yra išskirtiniai, pažangesni ir protingesni už praeities kartas, neturi jokio pagrindo. Tai, kas vyksta dabar, jau yra buvę. Tik keičiasi agresijos apraiškos.

Neapykantai skleisti žmonija naudoja moderniausius savo išradimus. Atsirado galingų bombų, lėktuvų ir dronų, minų, biologinių ir cheminių ginklų. Ką kalbėti apie terorizmą, kuris nepripažįsta jokių apribojimų žudyti. Praeityje egzistavo nors minimalios taisyklės (asmeninių lygmeniu – dvikovos, o kare garbės kodeksas), o XXI amžiaus agresijos apraiškos yra praktiškai be jokių apribojimų.

TERITORIJA IR AGRESIJA, ARBA ŽVILGSNIS Į PRAEITĮ

Analogija tarp gyvūnų ir žmonių gali atskleisti paslapties šydą apie agresijos prigimtį. Didelė dalis prigimtinių instinktų vis dar glūdi mūsų sąmonėje ir pasąmonėje. Tad nusikelkime į tuos laikus, kai žmonės dar gyveno urvuose...

Plėšrūnai (kalbame apie žinduolius) aklai saugo savo teritoriją. Nuosavos teritorijos turėjimas yra viena iš plėšrūnų išgyvenimo sąlygų. Vilkai, šakalai, hienos ir panašūs būriais medžiotantys gyvūnai susiburia į grupes, kurios turi labai konkretų medžioklės plotą. Artimiausi žmonių giminaičiai – šimpanzės – eina dar toliau, savotiško genocido link.

Šimpanzių patinai buriasi į nedidelius būrius ir daro „reidus“ į kaimyninių šeimų plotus. Pažymėtina, kad šių išpuolių metu nukenčia tik kitos šeimos patinai. Vaikai ir patelės paliekami ramybėje. Darant analogijas su žmogumi – tai bene artimiausios mums karybos užuomazgos.

Taigi pirmąkart žmogus, turėdamas viršenybę kitų gyvūnų atžvilgiu, didino ir savo išgyvenimo galimybes, sparčiai dauginosi, todėl visiškai suprantama, kad pagrindinis kovos objektas buvo būtent medžioklės plotai, dėl kurių teko kovoti su kitų genčių atstovais. Teritorijos gynyba labai giliai įsišaknijusi žmonėse ir dabarties karai ir mažesni konfliktai dažnai sietini su noru užgrobti svetimus plotus.

Karas ir kariavimas yra fundamentali žmogaus savybė. Jau patys seniausi rašytiniai šaltiniai pasakoja apie karo įvykius. Archeologai aptinka senovinių tvirtovių ir mūšių pėdsakus, taip pat ir priešistorinių, tūkstantmečių senumo žmonių skerdynių vietas. Kariauti yra žmogiška ir tai nėra geriausia naujiena.

SPORTAS KAIP AGRESIJOS NAIKINTOJAS?

Įdomu tai, kad nekenčiame ir baiminamės tik netinkamų smurto formų. Kai aplinkybės palankios, pasikeičia ir mūsų požiūris. Tarkime, mokame pinigų už galimybę stebėti kovas ringe, kur neretai nestinga nei kraujo, nei agresijos. Net pas mus mėgstamas krepšinis yra tam tikra karo forma. Ką jau kalbėti apie veiksmo ar siaubo filmus, kurie lyderiauja filmų platformose.

Dar nuo antikos laikų sportas buvo savotiška karo atmaina. Per olimpinės žaidynes buvo stabdomi visi ginkluoti konfliktai ir varžomasi arenose. Svarbus aspektas: sporte net mažos valstybės gali pasijusti galingos, kai jų atstovai laimi rungtynes prieš varžovus iš didžiųjų šalių. Jis ugdo patriotiškumą ir pasididžiavimą sava valstybe. Kita vertus, analogija su karu neišvengiama. Net terminai vartojami atitinkami: „verda žūtbutinės kovos“, „sportininkai kaunasi iki paskutinio kraujo lašo“, „ruošiamos strategijos ir taktikos“ ir „taikliai šaudoma“.

Įdomu pastebėti, kad agresija sumažėja užsiiminėjant kovinio sporto šakomis (karatė, ušu ir t. t.). Į kvalifikuotų trenerių rankas patekę sportininkai pirmiausia išmoksta pagarbos ir disciplinos, o ne „muštynių meno“. Agresija išliejama treniruojantis sporto salėje. Tas, kuris tiesiogiai susiduria su pavojumi nukentėti ir mokosi, treniruojasi nugalėti, dažniausiai yra taikesnis už eilinį pilietį.

Šia prasme net Šaulių sąjunga suteikia puikių progų suprasti, kad karas – ne vaikių žaidimas ar veiksmo filmas.

KITOKS POŽIŪRIS

Jeigu tikėsime, kad žmogaus prigimtis prasta, tai atitinkamai persiduos ir tarpusavio santykiams. Vienas iš esminių krikščionybės nurodymų ir yra apie tai. Elkis su kitu taip, kaip norėtum, kad elgtųsi su tavimi. Nepaisant to, kad dabarties pasaulis, regis, renkasi konfrontacijos kelią, esama teoretikų, kurie teigia, kad ne viskas taip blogai.

Vienas populiariausių ir įtakingiausių Nyderlandų mąstytojų Rutgeris Bregmanas kelia novatoriškas idėjas apie žmonijos prigimtį ir galimybę pasaulį padaryti geresnį. Vakarų kultūroje šimtmečius vyravo žmogaus tamsiosios prigimties pavyzdžiai ir nuostata, kad esame iš prigimties sugedę ir linkę į blogį.

Mokslininkas, remdamasis naujausiomis psichologijos, ekonomikos, biologijos, archeologijos išvalgomis, teigia priešingai: žmonės iš prigimties yra geri ir labiau linkę bendradarbiauti nei konkuruoti. Maža to, mūsų instinktas pasitikėti kitais yra vienas iš svarbiausių žmonijos evoliucijos veiksmų.

Lieka tik spėlioti, kaip yra iš tiesų, tačiau faktas, kad sveika agresija sveikintina, niekur nedingo. x

Karas ir kariavimas yra fundamentali žmogaus savybė.

9

1

MAISTAS ŽYGYJE: KARŠTAS IR SKANUS. NE, NEGIRDĖJAU

TEKSTAS: Eduardas Klimenka,
Gabrielius E. Klimenka,
#Išgyvenimo_akademija_KlimEndka

Braidžiodami snieguose sueikvojame daug energijos ir prarandame didelį kiekį skysčių. Geriausias būdas juos atstatyti – gerti skysčius ir valgyti. Tačiau, kad ir koks ištroškęs ar alkanas būtum, stenkis visuomet vartoti šiltus skysčius ir šiltą maistą, nes jis lengviau pasisavinamas ir suteikia šilumos, kelia motyvaciją. Vartodamas šaltą vandenį ir maistą prarandi kūnui taip reikalingą šilumą, o tai gali baigtis hipotermija. Juk nesinori tapti superherojumi – žmogumi-varvekliau?

KAIP ĮSIRENGTI LAUŽAVIETĘ

Laužavietės tipas priklausys nuo to, kuriam laikui planuojai sustoti ir kokius įrankius naudoti maistui gaminti. Trumpam sustojus ir užsimanius užsivirinti vandens nėra būtina kirsti viso medžio ir skirti daug laiko pasiruošimui. Tokioms situacijoms labai praverčia skiedrinė arba dujinis kaitintuvas. Jei naudoji dujas, nepamiršk, kad šaltu oru vanduo užvirs lėčiau, todėl sunaudosi didesnį kiekį dujų nei vasarą, taip pat yra didelė galimybė, kad esant itin žemai temperatūrai dujos užšals ir tavo primusas nebeveiks. Skiedrinėje užkurta liepsna yra kaitresnė, bet reikalauja kiek ilgesnio pasiruošimo, nes reikia susirasti medienos.

Net ir geriausi neišvengia žioplų klaidų, tačiau jų nereikia bijoti, nes klaidos padeda augti, žinoma, jei iš jų pasimokai. Mūsų išmoktos pamokos rodo, kad geriau nestatyti puodo tiesiogiai ant kaitintuvo ar skiedrinės. Ne kartą yra tekę iš naujo gaminti valgį ir virti vandenį, nes puodukas apvirto dėl, rodėsi, neryškaus pagrindo nelygumo ar bandymo pareguliuoti dujų srautą kaitintuve. Ypač sunku išlaikyti tokią puodų pusiausvyrą naudojant didesnio tūrio indus. Neįmantri laikinčioji konstrukcija gerokai sumažina tokių nelaimingų atsitikimų tikimybę. Pavyzdžiui, kai yra daug sniego ar jau įšalas sukaustęs žemę, galima lengvai sukonstruoti atramą tarp arti vienas kito esančių kamienų įspraudžiant du pagalius. Tokios konstrukcijos privalumas – dažniausiai nė nereikia jokių tvirtinimo elementų, vinių, virvių. Pakanka elementarios fizikos.

Kai ruošiesi įrengti stovyklavietę ilgesniam laikui ar nakčiai, skiedrinės gali nepakakti, nes nedidelė skiedrinė reikalauja žymiai daugiau priežiūros nei didesnis laužas. Todėl reikia paruošti laužavietę, atitinkančią tavo poreikius. Pirmiausia, nukask sniegą tiek, kol pasieksi žemę. Ant sniego užkurtas laužas gali labai greitai subyrėti ir užgesti dėl po juo tirpstančio sniego. Kai sniegas nukastas, iš pasiruoštų malkų sudėk glaustą pagrindą. Tai bus pamatas tavo laužui, kuris palengvins patį uždegimo procesą ir leis žemei pakankamai išdžiūti, kad nekeltų jokios grėsmės laužo gyvybingumui.

KAIP RASTI SAUSŲ PRAKURŲ IR MEDIENOS

Dažna pradedančiųjų klaida – malkų rinkimas laužui nuo žemės. Tokia mediena dažniausiai yra prisisunkus drėgmės, ją sunku arba net neįmanoma uždegti, o jeigu ir pavyks įdegti, ji skleis didelį kiekį dūmų. Šlapios malkos yra dažniausia priežastis, kodėl nepavyksta užkurti laužo. Šių nelaimėlių laimei, snieguotą žiemą jie išvengs šios klaidos, nes per gausias pusnis tiesiog nesimato, kur koks šakalys ant žemės mėtosi. Todėl reikės kitos strategijos, kaip gauti medienos laužui.

Jau ne kartą minėjome, kad miškingoje vietovėje net ir giliausią žiemą galima gana lengvai rasti sausos medienos, pakanka žinoti, kur jos ieškoti. Dairykis „mirusio“, tačiau vis dar stovinčio medžio. Tokį medį lengvai atpažinsi vasarą, nes ant jo nebus lapų. Žiemą ši užduotis taip pat nebus labai sunki, nes mirę medžiai neturi smulkių šakų, dažnai žievė jau būna gerokai apsilaupiusi arba jos visiškai nebėra. Toks medis net ir drėgnu oru yra sausas viduje, jis tik porą milimetrų išorėje bus sudrėkęs. Sausą medieną taip pat gali identifikuoti bučiniu. Palietus lūpomis šlapią medieną bus šalta, o sausa atrodis maloniai šilta.

2

Dabar supranti, kad sąvoka „karštas bučiny“ turi realų pagrindą? Apie tai, kaip paruošti medieną laužui, jau esame rašę, todėl čia nesiplėšime.

Gera praktika yra iš anksto nusimatyti, kada ir kur bus kuriamas laužas. Čia kalbame ne apie puolimą ruošti vos atvykus į naują stovyklavietę, bet apie tai, kad išvykstant iš stovyklavimo vietos verta pagalvoti apie būsimą laužą, kurį kurs kitąkart įrengdamas naują stovyklą. Jeigu lieka sausos medienos ar sveikų sausų anglių, prigriebk šiek tiek ateičiai. Niekada nežinai, kaip seksis ieškoti prakurų kitą kartą, tad šios atsargos labai palengvins situaciją. Tai ne kartą pagelbėjo ir mums. Sausa malkutė daug nesveria, bet išties sutaupo daug laiko, kai reikia kuo greičiau įkurti laužą.

KAŲ GAMINTI ŽIEMĄ?

Kaip jau minėjome, žiemos žygių metu stenkis vartoti šiltą maistą. Taip tavo kūnas sutaupys daug energijos ir nepraras gyvybiškai svarbios šilumos. Bet atšąla ne vien tavo kūnas, atšąla ir maistas, kurį gamini. O kuo šalčiau lauke, tuo greičiau tavo patiekalas praranda šilumą. Todėl svarbu numatyti meniu, atsižvelgiant į termometro stulpelį. Hm... antreiktas su krauju... labai gardus, kai prieš pat patiekdamas uždedi ant jo gabalėlį sviesto su mėgstamais prieskoniais... Sviestas išsilydo... Net rašant seilės kaupiasi... Tačiau minusinėje temperatūroje šis kepsnys atšals ypač greitai, nes, kol mėgausiesi sočiu kąsneliu, likęs gabalas pavirs mėsiniais ledais. Kitas variantas viską tiesiog praryti nekramtant, tačiau nepamiršk, kad gardus valgis maitina ne vien kūną, bet ir moralę. Tad svarbu pasirinkti patiekalą, kurį gali valgyti su pasimėgavimu, neskubėdamas. Ar moki gaminti troškinį? O sriubą? Jeigu nemoki, išmok.

Pavartyk receptų knygas, pasirink tokį, kuris nereikalautų per daug laiko gaminimui ir nebūtų sudarytas iš begalės skirtingų etapų. Kuo paprastesnis, tuo žygyje pravartesnis. Išsibandyk namuose, kad netektų improvizuoti, be to, tai padės įsiminti receptą, nes paprastai receptų knygos į žygį nepasiimsi – jos baisiai daug sveria. Troškinų gaminimas iš esmės nėra sudėtingas, todėl palieka šiek tiek laiko ir kitiems stovyklos ruošos darbams. Svarbiausia neužsimiršti ir neprisivilinti. Toks srėbalas net ir žemoje temperatūroje išliks ilgai šiltas, o esant reikalui, jį galima pakartotinai pašildyti. Skirtingai nuo kepsnio, pakartotinis troškinių pašildymas visiškai nepakeičia jo skonio, o neretai net ir pagerina, kitaip sakant, srėbalas įsiskonėja. Be to, jeigu esi apdairus ir į žygį pasiėmėi termosą, troškinių perteklių gali atidėti vėlesniam laikui, taip išvengsi persivalgymo ir papildomo maisto gaminimo artimiausioje ateityje. Svarbus troškinių privalumas – termiška apdorotas maistas. Tai sumažina bakterinio užsikrėtimo riziką. Stribą šiame kontekste galime įtraukti į troškinių sąvoką: sriuba – tai „kūdas“ troškinys. Todėl atskirai apie ją nekalbėsime.

Prisimink, dehidratuotas maistas, makaronai ir kruopos nėra tavo vienintelis pasirinkimas. Tave riboja tik tavo vaizduotė. Taip, net ir žygyje galima skaniai valgyti. Pasakysime net dar daugiau – žygyje privalu skaniai valgyti. x

1.-2. Kai yra daug sniego ar jau įšalas sukaustęs žemę, galima lengvai sukonstruoti atramą tarp arti vienas kito esančių kamienų įspraudžiant du pagalius. Tokios konstrukcijos privalumas – dažniausiai nė nereikia jokių tvirtinimo elementų, vinių, virvių. Pakanka elementarios fizikos.

ERNESTA JANKAUSKAITĖ: „ŽINOKITE, KODĖL ATĖJOTE Į ŠAULIŲ SAJUNGĄ, IR NIEKADA NEPRARASKITE MOTYVACIJOS VEIKTI“

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė
NUOTRAUKA: Karolina Savickytė

Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės Vilniaus Mato Šalčiaus 1015-osios šaulių mokomosios kuopos 5 būrio vadė, sesė šaulė Ernesta Jankauskaitė, kai nedėvi uniformos, gvildena teisės klausimus, todėl ir pradėjusi šaulės kelią pirmos temos, kuriomis dalijosi su šauliais, buvo apie LŠS įstatymą, LŠS statutą ir LŠS etikos kodeksą. Kaip ir kodėl instruktoriavimas ją įtraukė – kviečiame skaityti.

Į kiekvienus mokymus stengiuosi „įmesti žiupsnelį“ humoro.

Kodėl pasirinkote mokyti kitus?
Kokius kursus vedate šauliams?
Kokios temos ir kodėl Jums įdomios?

Skambės banaliai, tačiau niekada negalvojau, kad galėčiau mokyti kitus. Nors „scenos“ nebijau ir esu prie jos pratusi, mokytojo / dėstytojo / instruktoriaus darbas man visada atrodė itin sudėtinga, išsilavinimo ir didelio pasiruošimo reikalaujanti veikla. Visgi taip jau sutapo, kad 2020 metais, kai buvau jau pusę metų šaulė, šiek tiek pasikeitė rinktinės vedamo BŠJK formatas ir mokymams vesti buvo ieškoma naujų žmonių. Kadangi po BŠJK likau Karaliaus Mindaugo šaulių (Vilniaus apskr.) 10-osios rinktinės Mokomojoje kuopoje, pradėjau galvoti, ko galėčiau naujus šaulius pamokyti.

Esu teisininkė, todėl man buvo „priskirta“ pagrindinių LŠS teisės aktų tema, taip pat itin įdomi ir man pačiai tema – karinio konflikto teisė. Vedžiau ir įvadinę, uniformos dėvėjimo paskaitas, ryšių, rikiuotės mokymus, nes šios temos mane sužavėjo per savo pačios BŠJK. Vis dėlto dabar, kai esu būrio vadė ir pati dalyvauju iš esmės visose būrio pratybose ir mokymuose, tenka kalbėti apie viską ir parodyti iš esmės viską: nuo atsitraukimo būdų, taisyklingo piršto laikymo ant ginklo iki to, kaip tinkamai įsiverti diržą į uniformines kelnes.

Pirmieji mokymai, kuriuose buvote instruktore? Kokios baimės ir mintys lankė prieš kursą?

Pirmieji mokymai buvo paskaitos apie LŠS įstatymą, LŠS statutą ir LŠS etikos kodeksą. Pamenu, kad kojos ir rankos drebėjo kaip niekada. Ir nors pati dirbu teisinį darbą, buvau pasiruošusi, atrodė, kad galiu daug ko nežinoti, neatsakyti į klausimus, praleisti ką nors svarbaus. Aš apskritai esu toks žmogus, kuris geriausiai jaučiasi tada, kai 100 procentų žino, apie ką kalba. Improvizuoti nemėgstu, bet... pasirodo, viskas įmanoma, o tuo įsitikinau pabaigus ats. mjr. Alberto Daugirdo instruktoriaus kursą. Tai buvo turbūt geriausias kursas, kuriame esu dalyvavusi. Taip, jis buvo įtemptas, greitas, su 4 valandomis miego savaitgaliais, nes reikėdavo ruoštis vis naują temą, įtampa ir „savęs perlipimu“, tačiau jis davė sistemą, suvokimą, metodiką, parodė, ką darai ne itin gerai ir kur reikia tobulėti bei kur esi labai stiprus. Galiu drąsiai pasakyti, kad po šio kurso mano dėstomi mokymai tapo ir įdomesni, ir metodiškesni, ir gyvesni.

Labiausiai pasisekę mokymai?
Kas tai lėmė ar apskritai, kaip manote, kas lemia mokymų sėkmę?

Sakyčiau, kad visi mano vedami mokymai šiuo metu būna daugiau mažiau pasisekę, nes jau nemažai žinau ir pati. Kai reikia, dar pasidomiu papildomai, paklausiu įdomesnių faktų kolegų šaulių, karių, karininkų.

Sėkmę, manau, lemia žinojimas, pasitikėjimas savimi, susikoncentravimas, metodologija, įdomus pateikimas, „laiko rėmai“, pavyzdžiai iš praktikos.

Frazės, kuriomis motyvuojate šaulius ar kursų, kuriuos vedate, dalyvius?

Žinokite, kodėl atėjote į šaulių sąjungą, ir niekada nepraraskite motyvacijos veikti.

Situacija, kuri kursų metu išmušė iš vėžių?

Labiausiai iš vėžių išmuša netikėti klausimai. Bet esminis dalykas ne pats klausimas, o kaip jis užduodamas. Deja, bet dar dažnai tenka susidurti su požiūriu, kad „tu mergina“, „tu mažas“, „tu nieko nežinai“, „ką čia man aiškini“. Bet dabar jau susitvarkau ir su tokiais „išmušimais“.

Kas sunkiausia instruktoriaus darbe?

Šiaip tie, kurie veda kursus, mokymus, manau, sutiks, kad vien jau keletą valandų be sustojimo šnekėti nėra lengva. Bet man sunkiausia sugalvoti, kaip šaulius sudominti, kaip motyvuoti, kaip priversti šaulius ne žiovauti, o išsižioti iš nuostabos, net jei pati paskaita pati savaime nėra labai įdomi. Bet tai irgi menas, o meną ir iššūkius aš mėgstu.

Didžiausia Jūsų, kaip instruktorės nesėkmė?

Geras klausimas. Turbūt žiovulys auditorijoje arba neatsakymas į elementarų klausimą, kurį užduoda rinktinės vadas kursantui po paskaitos.

3 žodžiais apibūdinkite gerą instruktorių.

Pasitikintis, žinantis ir motyvuojantis.

3 žodžiais apibūdinkite gerą mokinį.

Mandagus, klausantis ir klausiantis.

Juokingiausias nutikimas mokymų metu?

Į kiekvienus mokymus stengiuosi „įmesti žiupsnelį“ humoro. Smagiausi nutikimai, veikiausiai, būna per mūsų kuopoje vykdomą naujų šaulių uniformų inspekciją, pavyzdžiui, specialiai užsiklijuoju antsiuvą aukštyrų kojomis ir laukiu, ar kas nors pastebės ir duos pastabą. Pradėjus aiškintis dauguma šaulių pradeda kikenti arba išspaudžia šypsena. Arba vieną kartą rodant šauliams, kaip reikia pasiraitoti kotelio rankoves, jį nusiėmę šauliai pastebėjo, kad pamiršau užsijuosti diržą... Sulaukiau mandagaus pastebėjimo, bet „nurašiau“ tai kaip pastabumo pamoką.

Kaip dažnai instruktoriui pačiam reikia tobulinti savo žinias?
Kokius pastaruosius kursus esate baigusi pati?

Stengiuosi tobulintis nuolat. Tiek jau žinomuose, tiek naujuose dalykuose, nes niekada negali žinoti visko, tuo labiau pasaulis nestovi vietoje ir augti reikia visiems. Šį savaitgalį, štai, jei viskas gerai pasiseks, baigsiu rezistencijos kursą. x

STUDIJŲ PRAKTIKA – DĖMESYS DETALĖMS IR ATSAKINGUMAS

TEKSTAS: Gertrūda Šitkauskaitė

NUOTRAUKA: asmeninis Karolinos
Kinderytės archyvas

Studijų praktika – esminis tiltas tarp akademinio mokymosi ir profesinės patirties, suteikiant unikalią galimybę asmenims pasinerti į dinamiškas pasirinktų sričių sferas. Su „Trimito“ skaitytojais nusprendėme pasidalyti, kokių įvairiapusių įgūdžių ir patirčių turi „Sajos“ nariai. Šį kartą su sąjūne Karolina Kinderyte pasikalbėjome apie neįprastą ir itin atsakingą skrydžių valdymo studijų praktiką.

1. Moderniais simulatoriais sukuriama tikroviška situacija.

1

Ar Tavo atliekama skrydžių valdymo praktika turi ką nors bendro su kariuomene?

Ne, nes studijuoju pagal trišalę studijų sutartį su Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija ir „Vilnius Tech“ Antano Gustaičio aviacijos institutu (AGAI). Pagal įsipareigojimus būtent AGAI turi suteikti išsilavinimą, o LKA – karinį rengimą, dėl to visos mano studijos Antano Gustaičio aviacijos institute yra tik civilinės. Kariuomenė ir mano studijos susijungs į bendrą visumą, kai gausiu magistro diplomą ir laipsnį – pradėsiu dirbti Oro erdvės ir kontrolės valdybos daliniuose, kur mano žinios bus pritaikytos karine linkme.

Kur vyksta Tavo praktika?

Praktiką atliekame pačiame Antano Gustaičio aviacijos institute, kuriame yra dvi atskiros patalpos su simulatoriais: vienoje yra pseudopilotų simulatoriai, su kuriais, atlikdami praktiką, vykdome pilotų veiksmus. Na, o kitoje – skrydžio vadovo simulatorius. Pati patalpa tikrai erdvi, ten ne tik atliekame pratimus, bet ir rengiame aptarimus. Joje pilna įvairiausių įrangos, reikalingos skrydžio vadovo darbui atlikti. Simulatoriai tikrai labai realūs, todėl pratimai duoda daug naudos ir įgūdžių.

Kuo tavo atliekama praktika skiriasi nuo kitų universitetinių studijų metu atliekamų praktikų?

Iš tikrųjų skiriasi labai stipriai! Dažnas studentas nelabai supranta, kaip atrodo mano praktika. Yra įprasta, kad studijų laikotarpiu studentai atlieka vieną praktiką, o aš turiu netgi tris! Kiekviena jų yra skirta vis kitai oro erdvei: bokšto skrydžių valdymo praktika, prieigų skrydžių valdymo praktika ir regiono skrydžių valdymo praktika. Jos prasideda nuo trečio kurso. Noriu pabrėžti dar vieną skirtumą, kas ją daro neįprastą, – lygiagrečiai vienu metu vyksta ir praktika, ir paskaitos. Kadangi instruktoriai dirba Oro navigacijoje skrydžių vadovais, praktiką galime atlikti tik tuomet, kai instruktoriai turi laisvadienius darbo dienomis, todėl praktika nevyksta kiekvieną dieną nuo 8 iki 17 val. Galima sakyti, kad tai pamaininis, kintantis grafikas.

Per vieną dieną žmogus gali atlikti tik du pratimus, tačiau ir tokių atvejų maža, nes gerokai padidėja nuovargio rizika. Skrydžių valdymo ir pilotų praktika iš esmės skiriasi. Teorinės paskaitos tiesiogiai susijusios su praktika.

Su Vilniaus oro uosto simulatoriumi mokomės skrydžių vadovo veiksmų. Tai yra didelis privalumas, nes kitų studijų

krypčių praktikų metu studentas ne tik turi susirasti praktikos vietą, bet ir nežino, ar tikrai gaus prisiliesti prie darbo, kuriam ruošiasi studijuodamas.

Papasakok daugiau apie pačią praktiką, jos metu atliekamus veiksmus.

Visai neseniai pabaigiau bokšto skrydžių valdymo praktiką, todėl norisi pasidalyti dar šviežiais įspūdžiais ir įžvalgomis. Pradėkime nuo to, kad į paskirtą 4 valandų trukmės praktikos laiką turi ateiti keturi studentai. Trys iš keturių studentų atlieka pseudopilotų vaidmenį – jie tampa valdomų orlaivių pilotais: veda radijo ryšį, pilotuoja orlaivį. Per tas keturias valandas visi prisisuka ratu ir kiekvienas studentas atlieka daugiau mažiau tą patį pratimą, tačiau gali skirtis sąlygos: kilimo ir tūpimo takas, parinktos kitos oro ar kitos sąlygos, darančios įtaką skrydžio vadovo darbui.

Praktika prasideda nuo pratimo apžvelgimo. Instruktorius supažindina su atliekamo pratimo tikslu ir kartu apžvelgiame teoriją, kuri reikalinga užduočiai atlikti. Pavyzdžiui, jei oro uoste yra didelės svorio klasės orlaivis, jis negali riedėti tam tikrais riedėjimo takais, negali būti statomas į tam tikras stovėjimo aikšteles. Pasikartoję visą tos dienos pratimams aktualią teoriją, imamės praktinių užduočių. Vienas iš keturių studentų atlieka skrydžio vadovo funkcijas, o kiti trys, kaip jau minėjau, pilotuoja valdomus orlaivius. Pratimo metu visko vyksta labai daug – imituojamas normalus oro uosto darbas, tačiau bet kuriuo metu tam tikri antžeminių paslaugų darbuotojai gali prašyti leidimo patikrinti kilimo ir tūpimo tako būklę, šviesas ar panašiai. Prieš pratimą skrydžių vadovas gauna darbo metu numatytų skrydžių tvarkaraštį. Per maždaug 40 minučių, kol trunka vienas pratimas, skrydžių vadovas turi išpildyti visus tvarkaraštyje nurodytus skrydžius. Bokšto skrydžių valdymo praktikoje atliekame veiksmus aerodrome – tai ne tik orlaivių kilimas ir tūpimas, bet ir aerodromo eismas, orlaivių judėjimas į ir iš stovėjimo aikštelių ar kiti įprasti veiksmai. Pabaigus pratimą, visada vyksta aptarimas, kurio metu pasakomos klaidos, tobulintini dalykai ir kiti svarbūs akcentai, aktualūs skrydžio vadovo vaidmenį vykdžiusiam žmogui.

Ar gali pasidalyti savo praktikos rutina?

Būtent šioje praktikoje turėjome 18 pratimų. Kiekvienas jų orientuotas į skirtingą tikslą, tad ir užduočių būna įvairių: jau anksčiau minėtas darbas su dideliais orlaiviais, darbas su vizualiais skrydžiais, avarinės situacijos, darbas su antžeminėmis paslaugomis, pamainos perdavimo pratimai ir kitos užduotys, realios darbe.

Pratimo trukmės visiškai nepajunti, laikas tiesiog praskrieja, nes darbo tikrai yra! Man vieni sudėtingesni buvo vertinimo pratimai, nes jaučiama vertinimo įtampa... Iššūkių kėlė pratimas su avarinėmis situacijomis. Niekada negali žinoti, kuriam orlaiviui kas atsitiks, bet turi visada būti pasiruošęs reaguoti visiškai šaltai ir profesionaliai. Negali rodyti per daug empatijos, nes tai gali iš vėžių išmušti avarinėje situacijoje esantį pilotą. Reikia prisiminti ne vieną mokslų metu išminktą žingsnių planą, kaip elgtis avarinėse situacijose, pavyzdžiui, radijo ryšio gedimo metu, įvykus dekompresijai ar kitų avarinių situacijų metu.

Užsiminei, kuri praktikos dalis sunkiausia, o kas patinka labiausiai?

Labiausiai patinka tai, kad galiu panaudoti visas žinias, gaunamas per paskaitas. Man visada patiko mokytis, nuo pirmos klasės buvau be galo imli. Kiekvienas pratimas – tarsi konkuravimas su savimi, nes kaskart norisi naują užduotį įvykdyti geriau nei prieš tai buvusią. Tai tokia savotiška motyvacija.

Kokių savybių reikia skrydžių valdymo vadovui?

Geras skrydžių vadovas turi turėti daug skirtingų savybių ir įgūdžių. Jau minėjau, kad labai svarbu gebėti teorines žinias taikyti praktikoje, tad didelis aviacijos žinių bagažas yra būtinas, kad gerai išmanytum ir tinkamai atliktum savo darbą. Labai svarbu puikiai gebėti valdyti stresą. Dažnai aviacijoje nutinka avarinių situacijų, su kuriomis skrydžių vadovas privalo susitvarkyti, – emocijos tam nepadeda. Taip pat svarbus gebėjimas bendrauti, perduoti informaciją aiškiai ir suprantamai, skrydžių valdymo vadovas turi aiškiai dėstyti mintis, kad jį suprastų ir pilotai, ir kolegos, kad būtų kuo mažiau nesuskalbėjimų ar nereikalingų interpretavimų. Na, ir negalima pamiršti pastabumo, dėmesingumo detalėmis. Nors ant žemės orlaiviai didelės transporto priemonės, radare jie visi atrodo maži. Svarbu visada sekti orlaivius, jų informaciją ir aktyviai klausytis radijo dažnio.

Apibendrinama, kaip galėtum vertinti savo studijų pasirinkimą?

Visiškai nesigailiu, kad pasirinkau šią studijų kryptį. Mokytis ir žinoti reikia daug, kartais pradedi ant savęs pykti, kad kažką užmiršai, tačiau studijos tikrai labai įdomios, o kaip vyšnaitė ant torto yra praktika, kurios metu pritaikai bene visas paskaitų metu įgytas žinias. x

PARTIZANIŠKOS KŪČIOS

Apsakymas

TEKSTAS: Stasys Ignatavičius

Kelias dienas prieš Kūčias be paliovos snigo. Miške prisnigo sulig keliais, o žemesnėse lomose – ir iki juosmens. Kūčių vakarą, spingsulės šviesoje, ankštoje žeminėje prie grubiai sukalto nedidelio stalo, ant kurio vienon lėkštėn buvo sudėtos Kūčių „vaisės“: plotkelė, kelios riekelės duonos, pora gabalėlių žuvies ir keli griežinėliai svogūnų, sėdėjo ir šnekučiavosi du Lietuvos partizanai – Uosis ir Klevas, du partizaninėje kovoje užgrūdinti kovotojai.

– Žinai, Kleve, – kalbėjo Uosis, – jau trečius metus tokioje aplinkoje sutinku Kūčias ir Kalėdas.

Prisimenu, prieš raudoniesiems atėjūnams užgrobiančiam mūsų tėvynę kokia maloni, šilta ir jauki buvo Kūčių vakarienė. Susėsdavom prie mamytės ir sesučių paruošto stalo, sukalbėdavom maldele, lauždavom plotkelę, prisimindavom mirusiuosius. O kokie gardūs buvo namiškių pagaminti valgiai: virtinukai su grybais, miltiniai blynėliai su silke, žuvies kotletukai, aguonpienis su kalėdaičiais, avižinis kisielius... Mama ir sesutės visuomet paruošdavo dvylika patiekalų. Dabar nors vieną šaukštelį barščių sriubytės su džiovintais grybais ir silkute, nors vieną blynėlį, nors...

Ryte mama ir sesės paruošdavo Kalėdų pusryčius. Visa troba pakvėpdavo nuo skaniausių valgių. Ant stalo garuodavo virtos parūkytos kraujinės dešros, šonkauliukai, šoninė, bulvės bei kiti skanumynai. Kiek pasisotinę, suskubdavom į bažnytelę. Sveikindavom visus su Jėzaus gimimo švente, linkėdavom laimės... Po šventų mišių eidavom kalėdoti pas kaimo seniūną Karaliūną. Jis buvo mūsų šaulių būrio vadas. Tėtis ir mes, trys broliai, buvome šauliais. Et, koks šaunus buvo mūsų šaulių būrys. Kai pereidavome visi pasitempę, uniformuoti, blizgančiais batais, žibančiomis sagomis ir diržų sagtimis per sodžių, visi pašlamėkai ir įtrai išsibėgiodavo ir išsislapstydavo atokiausiuose kampuose. Pas mus kaime nebuvo nė vieno atvejo, kad, dalyvaujant šauliams, per sueigas, gegužines, atlaidus ir šventes kiltų barnių ar peštynių. Tiesą pasakius, nei kaimo girtuoklėliai, nei neklaužados į tokius susibūrimus ir neidavo, kai sužinodavo, kad dalyvaus šauliai. Ne vienam išsišokėliui esame rykščių įkretę, ne vieną būjauninką buvom uždarę į šaulių daboklę ar atidavę auklėti į policijos nuovadą. Visi tokie bijojo mūsų kaip velnias kryžiaus. Būti šauliu buvo garbė ir ne kiekvienas galėjo juo tapti. Taurelės mėgėjams, tinginiams, veltėdžiams ir chuliganams Šaulių sąjungos vartai buvo uždaryti...

– Ech, – atsiduso Uosis ir tęsė, – visa tai buvo, kol į mūsų kraštą neatsibastė Maskvos atėjūnai, kurie viską išardė, sunaikino, kaip senovėje barbarai Romą. Pačius darbščiausius ir sąmoningiausius krašto žmones kaip vergus išvežė į Sibirą ar susodino į kalėjimus, o kas nors kiek

žodžiu ar veikla bolševikams neįtikėjo, tuos išžudė. Turbūt nėra Lietuvoje padorios lietuviškos šeimos, kuri nebūtų nukentėjusi nuo sovietinių vandalų.

1946 metų vasarą ir mano šeimą užgriuvo siaubinga lemtis – liepos 22 dienos rytą į mūsų sodybą įsiveržė keliais vežimais važiuoti, ginkluoti vietos sribai ir emgebistai. Aš tuo metu netoliese esančiame upelyje girdžiau arkliaus. Išgirdęs nuo namų pusės sklindančius šūvių garsus, viską metęs, per kviečių lauką pasileidau namų link. Aukšti kviečiai padėjo man, įsibrovėlių nepastebėtam, pribėgti prie namų ir pamačiau kraupų vaizdą – kieme kraujo klanuose gulėjo tėtis, brolis Vytautas ir abu mūsų kiemsargiai šunys, užnugaryje surištomis rankomis vežimuose sėdėjo mama, sesės Birutė ir Justė, brolis Juozas, sodybos trobesiuose, plėšdami, kas vertinga, šeiminkavo sribai ir emgebistai. Norėjau pulti vaduoti namiškius, tačiau... Staiga kilusi mintis, kad aš vienas prieš keliolika ginkluotų žudikų nepajėgsiu jų išlaisvinti ir būsiu nušautas. Nebus kam atkeršyti, sustabdė mane nuo šio ketinimo. Taip kviečiuose, sukandęs dantis ir giliai į žemę suleidęs pirštus, pratūnojau, kol galvažudžiai išsidangino, išveždami į vergiją mamą, sesutes ir brolių. Baigę savo kruviną egzekuciją, budeliai padegė sodybos trobesius. Kupinas skausmo, netekties ir keršto atsėlinau į sodybos gaisrą. Svirno degėsiuose susiradau apdegusį kastuvą ir sode, prie mylimos tėtės obels, iškasiau dvi duobes, šulinio vandeniui nuprausiau man brangius artimuosius ir su malda palaidojau. Abu šunis užkasiau kiemo pakraštyje. Kelias

dienas, misdamas uogomis, klajojau miške, kol netikėtai susidūriau su Ažuolo būrio partizanais. Jiems papasakojau savo sielvartą ir didelį norą kovoti bei atkeršyti okupantams. Taip aš tapau partizanu. Kažin ar gyvi mano mamytė, sesulės ir brolis tuose mirtinai šaltuose Sibiro snieguose? Kažin ar šį vakarą turi duonos kąsnelį ir Kūčių plotkelę? Kiek vėliau sužinojau, kad mus įskundė kaimynas, tinginys ir girtuoklis Šeškus, kuris labai pavydėjo sūriu prakaitu užgyvento mūsų ūkio. Tai jis miestelio sribų buveinėje pranešė, kad mes, tėvas ir sūnūs Butkai, ruošiamės sąmokslą prieš Staliną. Mūsų galvoje net tokios minties niekada nebuvo. Norėjome gyventi taikiai, dirbti žemelę, auginti gyvulius ir paukščius. Visas mūsų svajas su šaknimis išdraskė raudonieji atėjūnai. Šeškų, kaip ir kelis vietos sribus emgebistus, paklojo mano keršto kulka.

Kelias minutes parymojęs, Klevas prabilo:

– Taip. Nelinksma tavo istorija. Kai pasiklausai tokių pasakojimų, taip ir norisi imti į rankas ginklą ir kovoti už laisvę, Lietuvą ir jos žmones. Kur tik praeina okupantas su savo pakalikais, ten palieka savo kruvinas pėdas. Klausyk, Uosi, man kilo mintis. Suruoškime partizanišką Kūčių vakarienę netoliese esančio kolchozo sribams. Naktį užpulkime juos. Jie tikrai nesitiki, kad tokiame šaltyje ir tiek prisnigus kas nors drums jų ramybę. Be to, jie nuolat girtuokliauja savo irštoje, tad mums bus lengva netikėtai juos užklupti ir „pavaišinti partizaniška vakariene“.

– Bet, Kleve, mes esame dviese, o priešų kolchoze apie trys dešimtys, – kiek suabejojo Uosis. – Be to, be būrio vado Ažuolo žinios.

– Netikėtumas ir drąsa visuomet lemia mūšio eigą. Ažuolas tikrai nebus prieš. Jis visada pritaria narsiems sprendimams kovojant už Lietuvos laisvę, – tvirtai tarė Klevas. – Ar tu pasiryžęs?

– Taip, – nedvejodamas atsakė Uosis. Klevas ir Uosis tylomis sukalbėjo partizanišką malda, perlaužė Kūčių plotkelę, kurią prieš savaitę atnešė būrio vadas Ažuolas, paskubomis apsirengė šiltesniais rūbais, pasiėmė ginklus bei šaudmenis ir išėjo...

Išėjo ir negrįžo...

Kitos dienos rytą miestelio emgebistų štabą pasiekė žinia, „kad naktį kelių dešimčių „miškinčių“ būrys užpuolė kaimo kolchozo kontorą. Įnirtingo mūšio metu žuvo 14, sužeisti 8 MGB kariai ir liaudies gynėjai.“

Išpuolio metu buvo visiškai sudeginti kolūkio kontora, sandėliai ir vietos liaudies gynėjų štabas. „Miškinčių“ nuostoliai – 2 nukauti...“ x

ŠAULIŠKOS KALĖDOS

14

TEKSTAS: Stasys Ignatavičius
NUOTRAUKOS: LŠS archyvas

1. Čiobiškių šaulių būrio vaidintojų kuopelė, suvaidinusi veikalą „Aušros sūnus“ (1938 m.).

2. Kalėdinė eglutė Radviliškio geležinkelininkų šaulių būrio vaikams (metai nežinomi).

Remiantis Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos instituto docento dr. Vytauto Jokubausko darbu „Kultūrinės veiklos centrai tarpukario Lietuvoje: šaulių namai – tautos namai“, galima sakyti, kad tarpukario Šaulių sąjungoje veikė centrinis LŠS teatras ir 229 vaidintojų kuopelės šaulių būriuose.

Pasibaigus Nepriklausomybės kovoms, kultūrinė – švietėjiška veikla šaulių organizacijoje užėmė labai svarbią poziciją patriotiškai auklėjant ne tik organizacijos narius, bet ir visą šalies visuomenę. Ypatingą misiją atliko šaulių vaidintojų kuopelės, kurios statė patriotiškai ideologinius spektaklius (veikalus), kurie buvo nemokamai rodomi plačiajai Lietuvos visuomenės daliai kaimų, miestelių ir miestų šaulių namuose ir kultūros centruose įvairių švenčių, sueigų ir pasitarimų metu. Šv. Kalėdos ir Naujieji metai taip pat buvo įtraukti į šių vaidintojų kuopelių repertuarą.

Su „Trimito“ skaitytojais dalinamės keliomis archyvo nuotraukomis, kuriose užfiksuoti šauliai šventiniu laikotarpiu.

3. Skiemonių šaulių būrio vaidintojų kuopelė, suvaidinusi veikalą „Trys karaliai“ (1936 m.).

SAUSIS

Sausio 1 d. – Naujieji metai. Lietuvos vėliavos diena

Sausio 4 d. – 1994 metais Lietuva oficialiai pareiškė norą stoti į Šiaurės Atlanto Sutarties Organizaciją (NATO)

Sausio 6 d. – Trys karaliai

Sausio 11 d. – 1529 metais paskelbtas Pirmasis LDK įstatymų rinkinys – Lietuvos Statutas

Sausio 12 d. – 1919 metais įsteigtas Lietuvos Raudonasis Kryžius

Sausio 13 d. – Laisvės gynėjų diena

Sausio 13 d. – 1919 metais Kėdainių apylinkėje ties Kapliais įvyko pirmasis Lietuvos kariuomenės žvalgų susidūrimas su bolševikais

Sausio 15 d. – Klaipėdos krašto diena

Sausio 16 d. – 1919 metais kovose su bolševikais Rimkūnų dvare žuvo pirmasis Lietuvos partizanas Aleksandras Vainauskas

Sausio 16 d. – 1994 metais įsteigtas Lietuvos kariuomenės Generalinis štabas

Sausio 18 d. – 1994 metais įsteigta Lietuvos karo akademija. Pirmasis rektorius – plk. [vėliau – generolas] dr. Zenonas Kulys. Akademijai vėliau suteiktas Jono Žemaičio vardas

Sausio 25 d. – 1919 metais Kaune įsteigta Karo mokykla. Nuo 1929 metų – Pirmojo Lietuvos Prezidento karo mokykla

Sausio 26 d. – Tarptautinė muitininkų diena

Sausio 26 d. – 1564 metais Lietuvos didysis etmonas Mikalojus Radvila Rudasis prie Ūlos upės (Polocko sritis Rusijoje) sumušė 5 kartus skaitlingesnę caro Ivano Rūsčiojo Rusijos kariuomenę

Sausio 27 d. – Tarptautinė holokausto aukų atminimo diena

Sausis 31 d. – 1889 metais pradėtas leisti mėnesinis žurnalas „Varpas“. Leistas iki 1905 metų.

„KLAIPĖDOS SUKILĖLIŲ KELIAIS“

KVIEČIA TRADICINIS PĖSČIŪJŲ NAKTIES ŽYGIS

Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos Klaipėdos skyrius kartu su Lietuvos šaulių sąjungos Vakarų (jūros) šaulių 3-ąja rinktine kviečia šaulius, karius ir šalies piliečius dalyvauti tradiciniame pėsčiųjų nakties žygyje „Klaipėdos sukilėlių keliais“.

Šiais metais žygis skiriamas Vyriausiojo Mažosios Lietuvos gelbėjimo komiteto nariui, karo lakūnui Steponui Dariui atminti.

Žygio dalyviai kviečiami įveikti 25 kilometrų atstumą iš Priekulės į Klaipėdą, 1923 m. Klaipėdos sukilimo dalyvių keliu.

ŽYGIO PRADŽIA. Žygio iškilminga rikiuotė 2024 m. sausio 19 d., penktadienį, 21.00 val. Priekulės kultūros centro aikštėje, [Turgaus g. 4, Priekulė, Klaipėdos r.].

ŽYGIO PABAIGA. 2024 m. sausio 20 d., šeštadienį, numatoma apie 6 val. ryto, Klaipėdos moksleivių saviraiškos centre, [Smiltelės g. 22-1, Klaipėda]

ŽYGIO DALYVIO STARTO MOKESTIS: 5 Eur.

ŽYGIO MEDALIO KAINA: 15 Eur. [bus galimybė atsiskaityti kortele].

DALYVIŲ ĮSKAITINĖ REGISTRACIJA IR MARŠRUTO ŽEMĖLAPIŲ IŠDAVIMAS PRASIDĖS 2024 m. sausio 19 d., penktadienį, nuo 18.00 val. Priekulės kultūros centro patalpose [Turgaus g. 4, Priekulė, Klaipėdos r.], dalyvių registracija vyks iki 22 val.

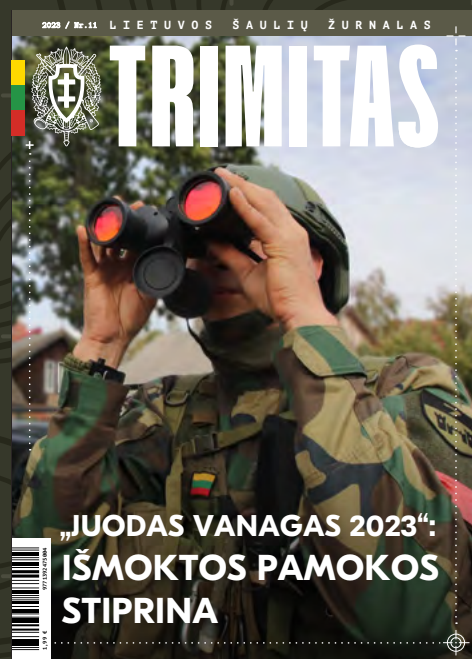
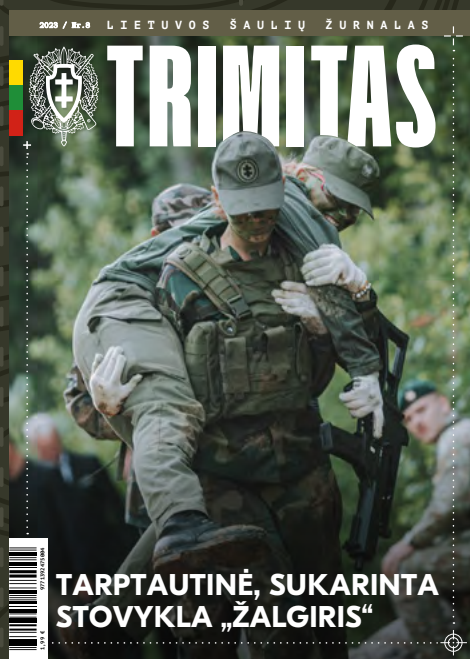
KARIŲ, ŠAULIŲ (TAIP PAT JAUNŪJŲ ŠAULIŲ) IR MOKSLEIVIŲ KOMANDŲ REGISTRACIJA vykdoma el. paštu zygis1923@gmail.com atsiunčiant užpildytą paraišką.

Paraiškos pavyzdį rasite: <https://bbf.lt/KoXsk>

KITI DALYVIAI registruojasi internetu nuo 2023 m. gruodžio 10 d. iki 2024 m. sausio 16 d. Jei dalyvaujate komandos sudėtyje, formą pildo kiekvienas dalyvis atitinkamoje grafoje, nurodymas komandos pavadinimą.

PRENUMERUOK IR SKAITYK 2024

Prenumerata metams – 20 eurų
Prenumerata pusmečiui – 10 eurų

www.prenumerata.lt